આ પાંચને ત્યાગ કરવા તેનું નામ પાંચ મહાવ્રત અંગીકાર કરેલાં કહેવાય.

પ્રથમ મહાવ્રતમાં અહિંસા પરમોધર્મ છે.

જૈન સાધુને હિંસાના ત્યાગ સર્વથા પ્રકારે એટલે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી (નવ કોટિએ) જાવજીવ સુધીના ત્યાગ હોય છે.

પ્રશ્નઃ—નવ કોટિએ પચ્ચખાણ કેવી રીતે થાય?

ઉત્તરઃ—પોતે કરે નહિ, બીજા પાસે કરાવે નહિ, કરતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ એટલે સારૂં સમજે નહિ. આ ત્રણ નામ કરણનાં છે.

મન, વચન અને કાયા આ ત્રણનું નામ યોગ છે. એકેક યોગની ઉપર ત્રણ ત્રણ કરણ ગણવાથી કુલ્લે નવ કોટીએ પચ્ચખાણ નીચે મુજબ થાયઃ-

(૩) છકાય જીવની હિંસા મને કરી કરે નહિ, છકાય જીવની હિંસા મને કરી કરાવે નહિ, છકાય જીવની હિંસા મને કરી અનુમોદે નહિ. આ ત્રણ કરણ મનનાં થયાં.

(૩) છકાય જીવની હિંસા વચને કરી કરે નહિ. છકાય જીવની હિંસા વચને કરી કરાવે નહિ. છકાય જીવની હિંસા વચને કરી અનુમોદે નહિ. આ ત્રણ કરણ વચનનાં થયાં.

(૩) છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી કરે નહિ, છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી કરાવે નહિ, છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી અનુમોદે નહિ. આ ત્રણ કરણ કાયાનાં થયાં.

મન, વચન, અને કાયાના મળી નવ કોટિએ જીવ હિંસા કરવાના ત્યાગ થયા

પ્રશ્ન :—જીવ કેટલા પ્રકારના છે?

ઉત્તર :—૭ પ્રકારના છે. તેનાં નામઃ પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય, વાયુકાય, વનસ્પતિકાય, અને ત્રસકાય.

૧ પ્રશ્ન :—પૃથ્વીકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર :—જમીન ખોદેલી માટી, હીરા, માણેક, રત્ન, ગેરૂ, ગોપીચંદન, સુરક હિંગુલ, હડતાલ વગેરેને.

૨ પ્રશ્ન :—અપકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર :—કૂવા, તળાવ, વાવ, વગેરેનું પાણી

૩ પ્રશ્ન :—તેઉકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર :—અગ્નિ, દેવતા વગેરેને.

૪ પ્રશ્ન :—વાયુકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર :—હવાને

૫ પ્રશ્ન :—વનસ્પતિકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર :—ઝાડ, પાન, ફુલ, ફળ, લીલોત્રી વગેરેને.

૬ પ્રશ્ન :—ત્રસકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર :—કીડા, માખી, મચ્છર, ગાય, ભેંસ, પશુ, પક્ષી, સ્ત્રી પુરુષ વગેરે હાલતા ચાલતા જીવો.

સાધુને છકાય જીવની હિંસા નહિ કરવાનાં પચ્ચખાણ સર્વ પ્રકારે છે. જે દિવસથી તેઓએ છકાય જીવની હિંસા નહિ કરવાનાં પચ્ચખાણ કર્યાં ત્યારથી તેઓ અભયદાની થયા એટલે બધા જીવોને પોતાના આત્મવત્ લેખી તેને

ભય ઉપજાવવાના કાર્યથી નિવ્રત થયા, સુયગડાંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે સાધુ છકાયના જીવોના પિતા સમાન છે અને છકાય પુત્ર સમાન છે.

પ્રશ્ન:—પંચેન્દ્રિય જીવને શાતા થતી હોય અને એકેન્દ્રિય આદિ અનંત જીવોનું બલિદાન આપવું પડતું હોય તો તેમાં સાધુ ધર્મ પુન્ય પ્રરૂપી શકે કે નહિ?

ઉત્તર:—છકાય પૈકીની એકપણ કાયની હિંસા થતી હોય તે કામમાં સાધુને આદેશ અથવા ઉપદેશ આપવો કલ્પે જ નહિ કારણ કે તેઓ છ કાય જીવના પિતા સમાન છે અને તેમને છ કાય પુત્ર સમાન છે અને સાધારણ રીતે જે પિતા પિતાપણાનો ધર્મ પાળતા હોય તે મોટા દીકરાના રક્ષણ માટે નાના દીકરાનું ભક્ષણ થતું હોય તેવા કામમાં ધર્મ પુન્ય છે એવા પ્રકારનો ઉપદેશ ન જ આપી શકે. માટે શુદ્ધ આચાર વિચારવાળા જૈન સાધુને એવા પ્રકારનો ઉપદેશ આપવો છાજેજ નહિ.

પ્રશ્ન:—કોઇ એમ કહે કે એકેન્દ્રિયની અપેક્ષાએ પંચેન્દ્રિયની પુન્યાઇ અનંતગણી વધારે છે તો પછી પંચેન્દ્રિયના પોષણ માટે એકેન્દ્રિયની હિંસા થાય તે કાર્યમાં સાધુ ધર્મ પ્રરૂપે તો શું વાંધો?

ઉત્તર:—એકેન્દ્રિય અને પંચેન્દ્રિયની પુન્યાઇમાં અનંત [illegible] ફેર છે તે તેની ઇન્દ્રિઓની અપેક્ષાએ [illegible] [illegible] એકેન્દ્રિયમાં [illegible]

થાય છે તેવીજ રીતે થાય છે અને તેવીજ
એકેન્દ્રિય વગેરે જીવોને થાય છે.

વેદના એકેન્દ્રિયથી માંડી પંચેન્દ્રિય જીવોને સરખી થાય છે તે આગમનાં સૂત્રનો દાખલો કહે છે.

શ્રી આચારાંગ સૂત્રના પહેલા અધ્યયનના બીજા ઉદ્દેશામાં શ્રી ગૌતમસ્વામીએ શ્રીમહાવીર ભગવાનને પૂછ્યું છે કે હે પ્રભુ! પૃથ્વીકાય જીવને આંખ, કાન, નાક, મોઢું કાંઇ નથી તેમ જ સુખદુઃખનું જ્ઞાન પણ નથી ત્યારે એ જીવોને વેદના શી રીતે થતી હશે? ભગવાને કહ્યું કે હે ગૌતમ! આના ઉપર મનુષ્યનો દાખલો આપું, તે ધ્યાનપૂર્વક સાંભળ. કોઈ એક પુરુષ જન્મ્યા તે દિવસથી આંધળો હોય બહેરો હોય અને મુંગો હોય, તેને કોઇ બત્રીશ વરસનો જુવાન પુરુષ પોતાના એક હાથમાં તલવાર અને બીજા હાથમાં ભાલું લઇ તે પુરુષને હણે તો તેને વેદના થાય કે નહિ?" ત્યારે ગૌતમસ્વામી બોલ્યા "હે ભગવાન! તેને અત્યંત વેદના થાય, પણ તે બીચારો જન્મનો આંધળો અને મુંગો હોવાથી કાંઇ બોલી શકે નહિ". ત્યારે ભગવાન બોલ્યા. "હે ગૌતમ! તેવી જ રીતે એકેન્દ્રિય જીવોને આંખ, કાન, નાક, મોઢું વગેરે કાંઇ નથી. પરન્તુ વેદના તો જેવી આંખના આંધળા અને બોલવાના મુંગા પંચેન્દ્રિય જીવને થાય છે તેવી જ વેદના પૃથ્વીકાય આદિ એકેન્દ્રિય જીવને થાય છે." ફક્ત પુન્યાઇ આશ્રી ઇન્દ્રિયોમાં ફેર હોય છે તેથી પુન્યાઇને હીસાબે એકેન્દ્રિય ગરીબ અને પંચેન્દ્રિય ભાગ્યવાન થયેલ છે. પરન્તુ સાધુને તો ગરીબ અને ભાગ્યવાનના પક્ષપાત રહિત જે ધર્મ હોય તે પ્રરૂપવો જોઇએ કારણ કે તેઓ તો છ કાય જીવના પિતા સમાન છે. અને જો તેઓ પિતા સમાન થઇને એવી ભાષા બોલે કે જેમાં મોટા દીકરા પંચેન્દ્રિય જીવના

રક્ષણમાટે નાના દીકરા એકેન્દ્રિય અનંત જીવોનો નાશ થાય. (જો તેવા કાર્યોમાં ધર્મ, પુન્યની પ્રરૂપણા કરે તો) તો તેઓ છ કાય જીવના પિતા કહેવાય નહિ પણ પિતાપણાની પોતાની ફરજ ચુકયા કહેવાય.

વળી સાધુનું નામ છ કાયના પ્રતિપાળ છે તો પછી એકેન્દ્રિય મારી પંચેન્દ્રિયને પોષવામાં પુન્ય છે એવી પ્રરૂપણા કરવાથી છ કાય જીવના પ્રતિપાળનો જે દાવો ધરાવે છે તે ખોટો થઇ જાય છે. પછી તો તેનું નામ ફકત પંચેન્દ્રિય પ્રતિપાળ છે એમ કહેવાય અને છ કાય પ્રતિપાળનો જે દાવો છે તે રાખી શકેજ નહિ. તેમને છ કાય પ્રતિપાળનો દાવો ખરી રીતે રાખવો જ હોય તો કોઇપણ આરંભવાળાં કાર્યો કે જેમાં જીવહિંસા રહેલી છે તેમાં પુન્ય થાય છે એવી પ્રરૂપણા તેઓથી કરાયજ નહિ. એટલા માટેજ ભગવાને સાધુને જીવહિંસાનાં નવ કોટીએ પચ્ચખાણ કરવાનું ફરમાવેલ છે.

ઇતિ પ્રથમ મહાવ્રતની વ્યાખ્યા

બીજાું મહાવ્રત

બીજા મહાવ્રતમાં સાધુને જાવજીવ સુધી નિર્વધ, સત્ય ભાષા બોલવી જોઇએ અને જૂઠું નહિ બોલવાના ઉપર મુજબ નવ કોટી એ પચ્ચખાણ હોય છે.

પ્રશ્ન:—ધર્મ કેકાણે સાધુથી જૂઠું બોલાય કે નહિ?

ઉત્તર:—ન જ બોલાય. કારણ ધર્મ જેવા ઉત્તમ સ્થાન-માં જૂઠું બોલાય તો, પછી સત્ય શું અધર્મને

ઠેકાણે બોલાશે કે ? જૂઠું તો સંસારમાં અનેક
ઠેકાણે બોલાય છે પણ ધર્મની બાબતમાં જૂઠું
નજ બોલાય.

ઃ—કેટલાએક એમ કહે છે કે સાધુ, સાધ્વી. એક
ગામથી બીજા ગામ જતા હોય અને મારગમાં
એક પારાધિ (શિકારી) સાધુને પૂછે કે આ
રસ્તે તમે હરણને જતાં જોયું છે ? તે વખતે
હરણના જીવનીરક્ષાને માટે સાધુએ જૂઠું બોલવું
કે હરણને આ રસ્તેથી જતાં જોયું નથી. આ-
ચારંગ સૂત્રનો આશ્રય લઈ આવા કામમાં જૂઠું
બોલવામાં વાંધો નથી એમ કહે છે તે કેમ ?

ઉત્તરઃ—એમ કહેનારા શાસ્ત્રના અર્થનો અનર્થ કરે
છે. આચારંગ સૂત્રમાં તો એમ કહ્યું છે કે
સાધુએ હરણને જોયું હોય તો મૌન રહેવું પણ
જૂઠું બોલવું નહિ. કદાચ પારાધિ (શીકારી)
સાધુને પરીસહ આપે તો તેઓએ સહન કરવો.
કારણ કે હરણને નથી જોયું એમ જો કહે તો
તેઓના બીજા મહાવ્રતનો ભંગ થાય અને
હરણને જોયું એમ કહે તો પેલો શિકારી માણસ
હરણને મારવા જાય તો પહેલું મહાવ્રત તુટે
પણ મૌન રાખે તો કોઇપણ મહાવ્રત તૂટે નહિ.
શાખ, સૂત્ર, આચારંગ, અધ્યયન ૧૨ ગાથા
૩ વળી દશ વિકાલિક સૂત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનની
ગાથા ૧૨માં પણ એમ કહેલ છે કે સાધુને
પોતા માટે અથવા બીજા માટે જૂઠું બોલવું
કલ્પે નહિ, તે ગાથા ૧૨ લખીએ છીએ.

अप्पणट्ठा परट्ठावा, कोहावा जइवा भया।
हिंसगं न मुसं बुया, नो विअन्नं वयावए॥

તો પછી હરણને માટે જૂઠું કેમ બોલાય?

ઇતિ બીજું મહાવ્રત.

ત્રીજું મહાવ્રત

ત્રીજા મહાવ્રતમાં સાધુને ચોરી કરવાનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

પ્રશ્ન:—ચોરી કેટલા પ્રકારની?

ઉત્તર:—બે પ્રકારની સચેત અને અચેત વસ્તુની.

પ્રશ્ન:—સચેત એટલે શું?

ઉત્તર:—સચેત એટલે જીવ સહિત

પ્રશ્ન:—અચેત એટલે શું?

ઉત્તર:—નિર્જીવ. અચેતમાં આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાતરાં, પુસ્તક વગેરે ધણીની આજ્ઞા વગર સાધુએ ગ્રહણ કરવાં નહિ. સચેતમાં શિષ્ય, શિષ્યણી કરવાં, તે પણ દીક્ષા લેવા વાળાના માતા પિતા આદિ કુટુંબીઓની આજ્ઞાથી, વગર આજ્ઞાએ મુંડી નાખવાથી સચેતની ચોરી ગણાય. જો તેના વારસાળા આજ્ઞા આપતા હોય તોપણ દીક્ષા લેવા વાળાને નવતત્વનું જાણપણું, પ્રતિક્રમણ વગેરેનું જ્ઞાન તો ઓછામાં ઓછું

જોઇએજ. જેથી તે જીવ. અજીવને ઓળખી શકે. જીવ, અજીવને ઓળખ્યા વિના સંયમની ઓળખ નથી. શાખ, સૂત્ર દશવિકાલિક, અધ્યયન ૪ ગાથા ૧૨. जो जीवेवि न याणइ, अ जीवेवि नयाणइ, जीवाजीवो अयाणंतो, कहंसो नाही य संजमं. ॥१२॥ માટે જીવાદિક નવતત્ત્વના જાણપણા વગર દીક્ષા આપે તો ભગવાનની આજ્ઞાની ચોરી કહેવાય.

વળી દીક્ષા લેનારાળા વૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા લે છે કે કેમ એ બાબતની દીક્ષા આપવાવાળાએ ખાસ તપાસ કરવી, કારણ કે ભૂખે મરતા અથવા પોતાને કરજ એટલે દેવું પતાવવાને અર્થે લે તો, તે કાંઇ દીક્ષા પાળી શકે નહિ, તેથી આવા માણુસો દીક્ષાને માટે અયોગ્ય કહેવાય અને અયોગ્યને દીક્ષા આપવાથી, દીક્ષા આપનારને ચો-માસી દંડ આવે. શાખ સૂત્ર નિસીત ઉદ્દેશો. ૧૧.

તેથી વૈરાગ્યની પરીક્ષા કર્યા વગર દીક્ષા આપે તો શાસ્ત્ર અનુસારે દંડને પાત્ર થાય વળી તે પ્રભુની આજ્ઞા ભંગ કરનાર એટલે આજ્ઞાનો ચોરી કરનાર કહેવાય. માટે વૈરાગ્યની તપાસ કર્યા વગર દીક્ષા આપવી કલ્પે નહિ. વૈરાગ્યની કસોટીમાં પાસ થયા પછી તેની પ્રકૃતિ સબંધી તપાસ કરવી કારણ કે બહુ ક્રોધી હોય તો જણ જણથી લડે અને વિષયી હોય તો ગામે ગામ ભવાડા ઉઠે, અને તેથી જૈન શાસન નિંદાય, ઇત્યાદિક અનેક બાબતની તપાસ કર્યા પછી દીક્ષા આપવી તે સિવાય આમનો આમ આપવાથી જીન આજ્ઞાની ચોરી લાગે અને ત્રીજું મહાવ્રત તૂટે.

ઇતિ ત્રીજું મહાવ્રત

પ્રશ્નઃ—આવા દુષ્કર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવા સારૂ ખાવા, પીવા વગેરેની મર્યાદા રાખવી પડે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—મર્યાદા વગર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવું ઘણું મુશ્કેલ છે માટે જ તેરા પંથી મત સંશોધક આચાર્ય વર્ય શ્રી ભીખનજી સ્વામી તથા શ્રી જીતમલજી મહારાજ આદિ પુરૂષોત્તમ પુરૂષોએ ગણ સમુદાયમાં ખાવાપીવાની બાબતમાં કારણ સિવાય સાંજની વખતે ગરમ આહારની ગોચરી ન કરવી આદિ અનેક મર્યાદા બાંધેલી છે. આમ કરવાથી હમેશાં ઉણોદરી તપ ચાલુ રહે અને સંયમ સુખેથી પાળી શકાય.

પ્રશ્નઃ—કેટલાક સાધુ (નામધારી) એવી પ્રરૂપણા કરે છે કે શ્રાવકને "સદાર સંતોષીએ અવશેષં મે પચ્ચખામી" આ પ્રમાણેના ત્યાગ હોય સદારા સંતોષવી એ તેનો ગુણ છે આજ્ઞામાં છે. આ બરાબર છે?

ઉત્તરઃ—નહિ, સદારા છોડી બીજીના ત્યાગ ગુણ છે. સદારા ભોગવવામાં તો અવ્રત છે. જે કોઇ તેવી પ્રરૂપણા કરે ચોથુંવ્રત બીજે કરણે તૂટે છે.

ઇતિ ચોથું મહાવ્રત

પાંચમું મહાવ્રત

પાંચમાં મહાવ્રતમાં સાધુને નવજાતનો પરિગ્રહ રાખવાનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

નવજાતના પરિગ્રહની વિસ્તારપૂર્વક વ્યાખ્યા.

નવજાતિના પરિગ્રહનાં નામઃ—હિરણ્ય, સુવર્ણ, ધન, ધાન્ય, ખેત્ર, વત્થુ, દ્વિપદ, ચોપદ અને કુંભી ધાતુ.

(૧) હીરણ્યઃ—એટલે ચાંદી, રૂપિયા, નોટ વગેરે.

(૨) સુવર્ણઃ—એટલે સોનું, ગીની વગેરે.

સાધુએ પોતાના કામ માટે અથવા પરના કામ માટે પોતાની પાસે રાખવું નહિ, બીજા પાસે રખાવવું નહિ અને રાખે તેને અનુમોદવું નહિ. મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુ પોસ્ટ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ટપાલ વહેવાર લખવા સારૂ રાખે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—રાખવાં કલ્પે નહિ. કારણ કે કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે એક જાતની નોટની નોટ જ છે. જેમ કાગળની કરન્સી નોટ ગવર્નમેન્ટના સિક્કાથી ચાલે છે તેમ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ગવર્નમેન્ટના સિક્કાથી જ ચાલે છે.

પ્રશ્નઃ—સાધુને પોતાના ગુરુ અથવા શ્રાવકને સમાચાર લખવા હોય તો?

ઉત્તરઃ—ગમે તે સમાચાર લખવા હોય પણ લીધેલાં મહાવ્રત તૂટે તો શી રીતે ટપાલ લખાય?

પ્રશ્નઃ—ટપાલ વહેવાર કરવાથી મહાવ્રતમાં એટલો બધો શું વાંધો આવે છે?

ઉત્તરઃ—(૧) પહેલાંતો મહાવ્રતજ તૂટી જાય છે, કારણ કે સાધુને પરિગ્રહ રાખવો નહિ અને ટપાલ વહેવાર કરે તેને થોડાંઘણાં કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે પાસે રાખવાં પડે. (૨) બીજું કાર્ડ, કવર વગેરેને રેલવે ગાડીનો વિહાર પણ કરાવવો પડે. સાધુ રેલવે ગાડીમાં બેસે નહિ પણ ટપાલ વહેવાર કરનારનાં કાર્ડ, કવરને રેલવે ગાડીમાં બેસાડવાં જ (મોકલવાંજ) પડે. સાધુને તેથી સ્વારી કરવાના જે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી પચ્ચખાણ હોય તે તુટી જાય છે. (૩) ત્રીજું ગૃહસ્થોના હાથમાં આપીને કાર્ડ, કવર ટપાલના ભુંગળામાં નંખાવવાં પડે છે તેથી ગ્રહસ્થી પાસે કામ કરાવવા રૂપ જે ૨૮ (અઠ્ઠાવીસ)મું અણાચાર છે તે તેને લાગે. (૪) ચોથું ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુઓને ગ્રહસ્થી કરતાં વધારે ચિંતા અને ઉપાધિ ભોગવવી પડે છે એ દેખીતી વાત છે. આજે ગ્રહસ્થીને પાંચ કાગળો લખવા હોય તો ખરચનાં ભયથી તે ત્રણ કાગળથી ચલાવી લે છે પણ સાધુ મહારાજ શ્રીને ટપાલ વહેવાર કરતાં કેટલા પૈસા ખરચાય છે તેની ચિંતા કરવાની હોતી જ નથી કારણ પોતાને તો દ્રવ્યોપાર્જન કરવાની ચિંતા છેજ નહિં. પૈસા ટકાનો આમાં જે ધુમાડો થાય છે તે તો ગ્રહસ્થીઓને જ થાય છે. ગ્રહસ્થીને પાંચ

પાંચમું મહાવ્રત

પાંચમાં મહાવ્રતમાં સાધુને નવજાતનો પરિગ્રહ રાખવાનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

નવજાતના પરિગ્રહની વિસ્તારપૂર્વક વ્યાખ્યા.

નવજાતિના પરિગ્રહનાં નામઃ—હિરણ્ય, સુવર્ણ, ધન, ધાન્ય, ખેત્ર, વત્થુ, દ્વિપદ, ચોપદ અને કુંભી ધાતુ.

(૧) હીરણ્યઃ—એટલે ચાંદી, રૂપિયા, નોટ વગેરે.

(૨) સુવર્ણઃ—એટલે સોનું, ગીની વગેરે.

સાધુએ પોતાના કામ માટે અથવા પરના કામ માટે પોતાની પાસે રાખવું નહિ, બીજા પાસે રખાવવું નહિ અને રાખે તેને અનુમોદવું નહિ. મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુ પોસ્ટ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ટપાલ વહેવાર લખવા સારૂ રાખે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—રાખવાં કલ્પે નહિ. કારણ કે કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે એક જાતની નોટની નોટ જ છે. જેમ કાગળની કરન્સી નોટ ગવર્નમેન્ટના સિક્કાથી ચાલે છે તેમ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ગવર્નમેન્ટના સિક્કાથી જ ચાલે છે.

પ્રશ્નઃ—સાધુને પોતાના ગુરુ અથવા શ્રાવકને સમાચાર લખવા હોય તો?

ઉત્તરઃ—ગમે તે સમાચાર લખવા હોય પણ લીધેલાં મહાવ્રત તૂટે તો શી રીતે ટપાલ લખાય?

પ્રશ્નઃ—ટપાલ વહેવાર કરવાથી મહાવ્રતમાં એટલો બધો શું વાંધો આવે છે?

ઉત્તરઃ—(૧) પહેલાંતો મહાવ્રતજ તૂટી જાય છે, કારણ કે સાધુને પરિગ્રહ રાખવો નહિ અને ટપાલ વહેવાર કરે તેને થોડાંઘણાં કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે પાસે રાખવાં પડે. (૨) બીજું કાર્ડ, કવર વગેરેને રેલવે ગાડીનો વિહાર પણ કરાવવો પડે. સાધુ રેલવે ગાડીમાં બેસે નહિ પણ ટપાલ વહેવાર કરનારનાં કાર્ડ, કવરને રેલવે ગાડીમાં બેસાડવાં જ (મોકલવાંજ) પડે. સાધુને તેથી સ્વારી કરવાના જે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી પચ્ચખાણ હોય તે તુટી જાય છે. (૩) ત્રીજું ગૃહસ્થોના હાથમાં આપીને કાર્ડ, કવર ટપાલના ભુંગળામાં નંખાવવાં પડે છે તેથી ગ્રહસ્થી પાસે કામ કરાવવા રૂપ જે ૨૮ (અઠ્ઠાવીસ)મું અણાચાર છે તે તેને લાગે. (૪) ચોથું ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુઓને ગ્રહસ્થી કરતાં વધાં ચિંતા અને ઉપાધિ ભોગવવી પડે છે એ દેખીતી વાત છે. આજે ગ્રહસ્થીને પાંચ કાગળ લખવા હોય તો ખરચના ભયથી તે ત્રણ કાગળથી ચલાવી લે છે પણ સાધુ મહારાજશ્રીને ટપાલ વહેવાર કરતાં કેટલા પૈસા ખરચાય છે તેની ચિંતા કરવાની હોતીજ નથી કારણ પોતાને તો દ્રવ્યોપાર્જન કરવાની ચિંતા છે નહિ. પૈસા ટકાનો આમાં જે ધુમાડો થાય તે તો ગ્રહસ્થીઓને જ થાય છે. ગ્રહસ્થીને પાં

કાગળમાં ચાલતું હોય તો ટપાલ વહેવાર કર-નાર સાધુને ૧૫ (પંદર) કાગળ તો સહેજે જોઇએ કારણ ગ્રહસ્થને તો અમુક જ ઘરની સંભાળ રાખવાની હોય પણ ટપાલ વહેવાર કરવાવાળા કહેવાતા સાધુ મહારાજને તો ઘણાં ઠેકાણાંની સંભાળ રાખવી રહી. દાખલા તરીકે અમુક શ્રાવકજીનો કાગળ નથી આવ્યો, માંદા હતા તેમને કેમ છે ને કેમ નહિ માટે તેમને એક કાગળ લખો. અમુક શ્રાવકજી આવવાના હતા તે કેમ નથી આવ્યા માટે એક કાગળ તેમને લખો. અમુક લેખ, છાપાં છપાવવાનાં હતાં તે હજુ બહાર કેમ નથી પડયાં માટે એક કાગળ ત્યાં લખો. અમુક લહીયા (લખનાર) પાસે સૂત્ર લખાવવાનું કહ્યું હતું તે હજી કેમ નથી લખાયું એક કાગળ ત્યાં લખો. અમુક ચોપડીઓ લખાવવાની હતી પણ હજુ રૂપિયા ની સગવડ થઇ નથી માટે એક કાગળ અમુક શેઠિયાને ત્યાં લખો. ઇત્યાદિ અનેક ઠેકાણે કાગળ લખવાનો ધંધો ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુને માટે ભાગે દરરોજ ચાલુ રહે છે અને તેને લીધે ગ્રહસ્થ પાસે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે કામ પણ કરાવવું પડે છે. ટપાલને રેલ ગાડીનો વિહાર કરાવવો પડે, થોડાંઘણાં કાર્ડ, કવર વગેરે પણ તેઓને પાસે રાખવાં પડે. આથી અનેક દોષનાં કારણો ઉભાં થાય માટે પાંચ મહાવ્રત ધારી સાધુ મહારાજને ટપાલ વહેવાર કરવો કલ્પે નહિ.

(૬) વત્થુપરિગ્રહઃ—એટલે બાંધેલાં મકાન.

પ્રશ્નઃ—સાધુ સ્થાનક ઉપાસરા બંધાવવાનો ઉપદેશ આપી શકે કે કેમ?

ઉત્તરઃ—નહિ. વળી એમ પણ કહે નહિ કે તમારા ગામમાં સ્થાનક, ઉપાશ્રય નથી માટે ઉપાશ્રય કરાવવો જોઇએ. અને જો સાધુ એમ કહે તો તે સાધુને વત્થુ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને બીજા કરણે પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

પ્રશ્નઃ—સાધુના ઉપદેશ વગર કોઇ ગૃહસ્થે પોતાની મેળે તેઓને માટે મકાન બંધાવ્યાં કે વેચાતાં લીધાં હોય તે કલ્પે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુ માટે કોઇ ગૃહસ્થે ઉપાશ્રય બંધાવ્યો હોય અથવા વેચાતો લીધો હોય અથવા ભાડે રાખ્યો હોય અથવા સ્થાપિત રાખ્યો હોય (આ મકાન હમેશાં મુનિ મહારાજ માટે છે અને એને બીજા કોઇ કામમાં વાપરવું નહિ) તો એવા પ્રકારનાં સ્થાનક મકાન અથવા ઉપાશ્રયમાં સાધુને ઉતરવું કલ્પે નહિ. અને જો કોઇ ઉતરે તો તેનાં પાંચ મહાવ્રતમાં વત્થુ પરિગ્રહ નામનું વ્રત ત્રીજે કરણે તૂટે. કારણકે સાધુ માટે બંધાવેલા સ્થાનકને તેઓ ભોગવે તો તેઓને અનુમોદવાની ક્રિયાનું પાપ લાગે.

વળી આધાકર્મી સ્થાનકનો દોષ આચારંગ સૂત્રમાં બતાવેલ છે તે સૂત્ર શાખથી નીચે બતાવીએ છીએ.

સાધુ માટે છકાય જીવની હિંસા કરી મકાન બંધાવે

અને તેમાં સાધુ રહેતો દ્રવ્યથી તો સાધુ કહેવાય કારણકે સાધુનો વેષ પહેર્યો છે માટે, પણ ભાવથી તો ગૃહસ્થી જ કહેવાય. શાખ, સૂત્ર આચારંગ અધ્યયન ૧૧ (અગિયારમું), ઉદ્દેશા ૩ (ત્રણ), બોલ ૧૫ (પંદર)મામાં આ બાબત કહેલી છે. વળી બીજે પણ અનેક ઠેકાણે તીર્થંકર દેવે કહ્યું છે કે સાધુને માટે બનાવવાના ભાવ ભેગા કરી સ્થાનક, ઉપાશ્રય બંધાવ્યા હોય તેમાં સાધુએ ઉતરવું નહિ, તો પછી તેને માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય સારૂ ફાળા કરાવવાનો અધિકાર હોયજ ક્યાંથી?

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે સાધુ થોડાજ કહે છે કે અમારે માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય બંધાવો. ગૃહસ્થી પોતાની મેળે બંધાવે તેમાં અમોને (સાધુને) રહેવામાં શું વાંધો?

ઉત્તર:—સંસારમાં જમાઇ શ્વસુરગૃહે જમવા જવાનો હોય ત્યારે શ્વસુરપક્ષ બદામનો શીરો બરફી વગેરે બનાવે છે, તે વખતે જમાઇ થોડુંજ કહે છે કે મારે માટે મિષ્ટાન્ન બનાવો. તે સાસરે જમવા જાય છે ત્યારે સાસરાવાળા તેને માટે સારાંસારાં મિષ્ટાન્ન બનાવે છે પણ જો તે પહેલેથી જ શ્વસુરપક્ષને કહી દે કે મારે આજે દાળ, રોટલી બે દ્રવ્ય સિવાય બીજાં દ્રવ્ય કામમાં લેવાનાં પચ્ચખાણ છે તો પછી તેઓ બદામનો શીરો બરફી વગેરે બનાવે નહિ કારણ ઘરનો માલ ફોકટ કોણ ગુમાવે. તેમ જ સાધુ પહેલાંજ કહી દે કે અમારે માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય બંધાવશો નહિ કારણ કે અમને કલ્પે નહિ તેમ છતાં

જો બંધાવશો તો તમારા ઘરનો માલ ગુમાવશો અને દુર્ગતિનાં ખાતાં બાંધશો. આમ સાધુ ખુલ્લું કહે તોપછી કોઈપણ શ્રાવક પોતાનો માલ ગુમાવી પાપમાં ઉતરે નહિ પણ સાધુ પોતે અલ્પ પાપ, બહુ નિર્જરા દેખાડી ગામો ગામ સ્થાનક ઉપાશ્રયનો ઉપદેશ આપી ઉતારા કરાવેછે. એમ કરવાથી એક ઘરની મમતા છોડી અનેક ઘરની મમતા લાગે છે. તે કારણથી સાધુને નિયત કાયમી સ્થાનક—ઉપાશ્રય નજ જોઇએ. વખત પર હાટ, હવેલી, બંગલો કે ઓટલો જે સુજતું મળે તેમાં સાધુજીએ અપ્રતિબંધ પણે રહેવું પણ સાધુને એક જ મકાનમાં ઉતરવાનો પ્રતિબંધ ન જ હોય. જો પ્રતિબંધ રાખે તો વત્થુ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

૭. દ્વિપદ પરિગ્રહઃ—એટલે દાસ, દાસી, નોકર, ચાકર વગેરે સાધુ રાખે નહિ, રખાવે નહિ અને રાખતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ, મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુ ગૃહસ્થી પાસે બોજ ઉચકાવે કે નહીં ? તેમજ ડાળી ઉપડાવે કે નહિ ? વીહાર કરતી વખતે ભૈયા વગેરે નોકર ચાકર ઈત્યાદિક મંગાવે કે નહિ ? કપડાં ધોવરાવે કે નહિ ? પગ ચંપી કરાવે કે નહિ ?

ઉત્તરઃ—સાધુ ગૃહસ્થી પાસે બોજ ઉચકાવે નહિ અને ડાળી ઉપડાવે નહી. ઉચકાવે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત એટલે ચાર મહિનાનું સાધુપણું જાય.

શાખ સૂત્ર નિસિત્ત ઉદ્દેશા ૧૨. બોલ ૪૫. કપડાં વગેરે ધોવરાવે તેમજ પગચંપી કરાવે તો અઠ્ઠાવીશમું અણાચાર દોષ લાગે. શાખ સૂત્ર દશવૈકાલિક અધ્યયન ૩. વળી સાધુ ગૃહસ્થી પાસે પગચંપી કરાવે તો ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત લાગે. શાખ સૂત્ર નિસીત ઉદ્દેશા ૧૫. માટે સાધુએ ગૃહસ્થી પાસે કાંઇ કામ કરાવવું નહિ.

પ્રશ્નઃ—સાધુ પગારદાર પંડિત પાસે ભણે તો દ્વિપદ પરિગ્રહ લાગે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુ માટે પગાર આપી પંડિત રાખે તો તેની પાસે ભણવું નહી પણ જેમ કોઈ પાસે રોટલી હોય અને તે જેમ વગર મૂલ્યે આપે તેમ કોઇ પાસે વિદ્યા હોય ને તે આપે તો તેની પાસે ભણવું પણ સાધુ પગારદાર પંડિત રાખે નહિ રખાવે નહિ અને રાખે તેની પાસે ભણે તો દ્વિપદ પરિગ્રનું પાપ લાગે. વળી પંડિતના પગારની સગવડ પણ કરવી પડે. આ હિસાબે બીજાને પરિગ્રહ રખાવે તેથી બીજે કરણે પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

૮ ચૌપદ પરિગ્રહઃ—એટલે ગાય, ભેંસ, ઘોડા, હાથી, બકરાં ઇત્યાદિક સાધુ પોતે રાખે નહિ, રખાવે નહિ, અને રાખતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ. મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુ ગૃહસ્થને એમ કહે કે નહિ કે તમારે આટલી ગાયો, ભેંસો તો રાખવી જ જોઇએ?

ઉત્તરઃ—ગાય, ભેંસ ચૌપદ પરિગ્રહમાં છે તેને સાધુ

એ પોતે રાખવી છોડી અને પછી બીજાને રાખવાનો ઉપદેશ કરે તો બીજે કરણે ચૌપદ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે આણંદ શ્રાવકે ચાલીશ હજાર ગાયો રાખી હતી અને વીર-પ્રભુએ રખાવી હતી તો તેમનું મહાવ્રત કેમ તૂટ્યું નહિ?

ઉત્તર:—આણંદ શ્રાવકે ચાલીશ હજાર ગાયો પોતાની ઈચ્છાથી રાખી છે પણ મહાવીર સ્વામીએ તેને રાખવાનું કહ્યું નથી. અને મહાવીર સ્વામી-એ રખાવી હોત તો તેઓ આણંદ શ્રાવકને એમ કહેત કે, હે, આણંદ તું ચાલીશ હજારની મર્યાદા કેમ કરે છે. વધારે રાખશે તો વધારે પુન્ય થશે. પણ ભગવાનનો ઉપદેશ રાખવાનો ન જ હોય. ભગવાન પાસે કોઇ યથાશક્તિ ત્યાગ કરે તેનાં તેને પચ્ચખાણ આપે છે. ભગવાન પાસે આવીને કોઇ કહે કે મને પાંચ ગાય ઉપરાંત રાખવાના પચ્ચખાણ આપો તો ભગવાન પચ્ચ-ખાણ કરાવે કારણ કે ભગવાનનો ઉપદેશ વ્રત વધારવાનો હોય. અવ્રત વધારવાનો ઉપદેશ ભગવાનનો હોયજ નહી. માટે જ જ્ઞાની જણે વિચારવું કે આણંદ શ્રાવકને ચાલીશ હજાર ગાયો રાખવાનો ઉપદેશ પ્રભુએ આપ્યો જ નથી. ડાહ્યા હોય તે વિચારી જોજો.

૯ કુંભી ધાતુની વ્યાખ્યા—કુંભી ધાતુમાં ત્રાંબુ, પિત્તળ,

લોખંડ ઇત્યાદિ સાધુ પોતે રાખે નહિ. રખાવે નહિ, રાખતાંને અનુમોદે નહિ. મનથી વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્ન:—સાધુને ધાતુ માત્ર રાખવી નહિ તો પછી કોઇ સાધુની આંખે ચશ્માં આવ્યાં હોય તો ચશ્માં પહેરે કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુએ ચશ્માં રાખવાં નહિ કારણ કે પ્રશ્ન વ્યાકરણ સૂત્રના અધ્યયન ૧૦માં કહ્યું છે સાધુએ કાચ, પથ્થર, સોનું, રૂપું, પિત્તલ વગેરે રાખવું નહિ તો પછી ચશ્માં કેમ રખાય?

પ્રશ્ન:—કોઈ કહે કે ચશ્માં તો જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ માટે રાખીએ છીએ.

ઉત્તર:—ભગવાનની આજ્ઞા કુશળ રાખીને જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ કરવામાં આવે, તોજ લેખામાં ગણાય, પણ આજ્ઞાનો ભંગ થાય તે કરણી લેખામાં નહિ અને જો ભગવાનની આજ્ઞા લોપી પાંચમું મહાવ્રત તોડીને ચશ્માં ચઢાવવામાં જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ કોઇ વ્યક્તિ સમજતી હોય તો તેને ન્યાયે કોઇ સાધુને કાનમાં જખમ થયો હોય અને તેથી કાનમાં બહેરાશ વધીને ઓછું સંભળાતું હોય ત્યારે વ્યાખ્યાન આપવામાં અને પ્રશ્નોત્તર કરવામાં ઘણી અડચણ પડતી જાણી તે વખતે જ્ઞાન ધ્યાનના વધારાનો લાભ લઇ કાને બેટરી ચઢાવે તો પછી શું વાંધો? અને મોઢાનાં દાંત પડવાથી દાંતનું ચોકઠું ચઢાવે તો પછી શું વાંધો? દાંતનું ચોકઠું બેસાડવાથી સ્પષ્ટ

ઉચ્ચારણ કરવામાં આવે અને લોકો સહેલાઇથી ધર્મ ઉપદેશ સમજવાનો લાભ ઉઠાવી શકે એ પણ જ્ઞાન ધ્યાનના વધારા સારૂ જ છે.

વળી કોઇ સાધુને પગમાં જખમ થયો હોય તો જ્ઞાન ધ્યાનના વધારા સારૂ, રેલગાડીમાં વિહાર કરે તો શું વાંધો? કારણકે ગામો ગામ ફરે તો ઘણા શ્રાવકને સમજાવે એ પણ જ્ઞાન, ધ્યાનના વધારા સારૂ જ છે.

હવે વિચારો કે જો જ્ઞાન, ધ્યાનના વધારા સારૂ ચશ્માં ચઢાવવામાં આવે તો પછી કાને સાંભળવા સારૂ બેટરી રાખે, અને સ્પષ્ટ ઉચ્ચારણ કરવા સારૂ દાંત બંધાવે અથવા દાંતનું ચોકઠુ ઘાલે અને ગામો ગામ ઉપકાર કરવા સારૂ પગમાં જખમને લીધે રેલ્વેગાડીમાં વીહાર કરે તો પછી સાધુપણું પાળવું શું મુશ્કેલ છે? શાસ્ત્ર આજ્ઞા બહારનાં કાર્ય કરી જ્ઞાન, ધ્યાનનો વધારો રાખે તે માણસની દ્રષ્ટિ પ્રભુ આજ્ઞા પાળવાની નથી એમ સમજવું જોઇએ અને જો આજ્ઞા પાળવાના ભાવ હોય તો એમ સમજે કે ગમે તેમ થાય પણ પ્રભુની આજ્ઞા તોડી ચશ્માં ચઢાવવાં નહિ.

પૂર્વે કહ્યા તે પાંચ મહાવ્રત પૂર્ણતયા પાળે તેજ ગુરૂ કહેવાય અને પાંચ મહાવ્રતની અંદર એકપણ મહાવ્રત તૂટે તો સાથેના સાથે પાંચે મહાવ્રત તૂટી જાય છે.

પ્રશ્ન:—તે કેમ?

ઉત્તર:—ધારો કે કોઇ એક સાધુએ ઉપદેશ આપી કોઇપણ કાર્ય સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવ્યો અને ભેગો થયા પછી ખુશી પણ થાય કે આપણા ઉપદેશથી કેવું મજાનું કંઇ થયું. આમ કરવાથી

પાંચમાં મહાવ્રતમાં આઠમાં જે કહ્યું તૂટયાં એમ એક હિસાબે પાંચમું મહાવ્રત તો ખલાસ થયું જ અને પરિગ્રહ છે ત્યાં આરંભ. આરંભમાં હિંસા છે. શાસ્ત્ર-સૂત્ર સુયગડાંગ અધ્યયન-૧ ઉદ્દેશો-૧ ગાથા-૨. આ હિસાબે આરંભ. આરંભમાં જે કાર્યો બતાવતાં હિંસા તે કરતાં સાધુ મુનિરાજ ઉદ્દેશ આવે તો તેનું પહેલું મહાવ્રત તૂટે. એ મહાવ્રત ખલાસ થયાં પછી અને પાંચમું, પછી પૂછવાથી તે સાધુ કહે છે કે અમો પાંચ મહાવ્રતધારી છીએ એટલે જૂઠું બોલ્યા કારણ કે પાંચમાંથી બે તો પહેલાં જ તોડી નાંખ્યાં એ હિસાબે બીજું વ્રત પણ ખલાસ થયું. હવે જૂઠું બોલવાની પ્રભુની આજ્ઞા નથી તે હિસાબે આજ્ઞાની ચોરી થઇ એટલે ત્રીજું વ્રત પણ ખલાસ થયું. હવે ચોથા વ્રતની વાત-કુશિલ બે પ્રકારનાં છે: એટલે સ્ત્રી પુરુષના ભોગ સંબંધી. બીજું આચાર કુશિલ. તે આરંભ અને પરિગ્રહની બાબતમાં આદેશ અને ઉપદેશ દ્વારા બાંધ લેવાય છે. આ કારણથી ચોથું મહાવ્રત તૂટ્યું કારણ કે પરિગ્રહને ભેગા કરવાથી આચારનું કુશિલપણું થયું અને જ્યારે પરિગ્રહના ફંડ ચંદાની ઉપદેશ કર્યો ત્યારે પાંચમું મહાવ્રત શરૂઆતમાં જ તૂટી ગયું આથી રીતે એક મહાવ્રત તૂટવાથી પાંચે તૂટે છે માટે જ સાધુ ચાર મહા-વ્રતધારી કે ત્રણ વ્રતધારી કહેવાતા નથી એ રીતે દરેક મહાવ્રત ઉપર વિચાર કરવો જોઇએ કે એક મહાવ્રત તૂટવાથી પાંચેના પાંચેય

એકી સાથે તૂટે છે. જેમ મોતીની માળાનુ એક મોતી તુટી પડવાથી બધાં મોતી નીચે પડે છે તેમજ મહાવ્રતનો હિસાબ સમજવો.

ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે પાંચ મહાવ્રત પાળવાવાળા સાધુએ આઠ પ્રવચન માતાના બોલ પૂરી રીતે પાળવા જોઇએ કારણકે સંયમરૂપી સંતાનની રક્ષા માટે ભગવાને આઠ ધાય માતા કરેલ છે.

પ્રશ્નઃ—આઠ પ્રવચન માતાનાં નામ કહો.

ઉત્તરઃ—ઈરિયા સમિતિ, ભાષા સમિતિ, એષણા સમિતિ આદાન ભંડમત નિક્ષેપણા સમિતિ, ઉચ્ચાર પાસવણ જલ, સંઘાણ પરિઠાવણીઆ સમિતિ એ પાંચ સમિતિ છે. અને ત્રણ ગુપ્તિ છે તેનાં નામ. મન ગુપ્તિ વચન ગુપ્તિ, અને કાય ગુપ્તિ. પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ મળી આઠ બોલને પ્રવચન માતાના બોલ કહેછે,

પ્રશ્નઃ—ઈરિયા સમિતિ એટલે શું ?

ઉત્તરઃ—ઈરિયા સમિતિ એટલે પોતાની દેહ પ્રમાણે દ્રષ્ટિ મૂકી જોઈ જોઈને ચાલવું મારગમાં ચાલતાં, વાતો કરવી નહિ સબબ વાતો કરવાથી જોવામાં ધ્યાન રહે નહિ અને નીચું જોયા વગર દિવસે સાધુ જો ચાલે તો તે સાધુ છ કાયનો ઘાતક કહેવાય. અને રાત્રે દેહ ચિંતા ટાળવા માટે બહાર જવું પડે તો ચરવળાથી પુંજ્યા વગર પગ મૂકવો નહિ.

ઇતિ ઇરિયા સમિતિ

પ્રશ્નઃ—ભાષા સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તરઃ—ભાષા સમિતિ એટલે સાધુએ નિર્વધ સત્ય ભાષા બોલવી સાવદ્ય ભાષા બોલવી નહિ એટલું જ નહિ પરંતુ સત્ય હોવા છતાં સાવધ હોય તો તે પણ બોલવી નહિ

(ગાથા)

ભાષા વિચારીને નિર્વદ બોલીએરે કર્કશ કઠોર મુળમત બોલરે

સાવધ ભાષા મતી બોલે સર્વથારે મીઠા બોલેતા પહેલાં તોલ રે.

શ્રી જીન ગણધર ગૌતમને કહે રે.

પ્રશ્ન—સાવધ ભાષા કોને કહેવી?

ઉત્તરઃ—જે વાક્ય બોલવામાં પાપ લાગે એવી ભાષા બોલવી નહિ. દાખલા તરીકે "ચુલો જોઇને સળગાવજે" "પાણી ગાળીને પીજે" આ સાવદ્ય ભાષા થઇ કારણકે આમાં કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપી છે.

નિર્વધ ભાષા બોલવામાં પાપ નહિ દાખલા તરીકે "જોયા વગર ચાલવું નહિ" અણગળ પાણી પીવું નહિ" આ ભાષા નિર્વધ થઇ કારણકે આમાં કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપી નથી ફક્ત ઉપદેશ આપી પાપ ટળાવ્યું છે.

દશવૈકાલીક સૂત્રના ૭મા અધ્યયનની ૪૭મી ગાથામાં કહ્યું છે કે ગૃહસ્થ તમે અહીં આવો અથવા અહીંથી

૭. કોઈપણ વસ્તુ અંધારામાં હોય અને સાધુને વહોરાવવા સારૂ અજવાળું કરીને વસ્તુ આપે અગર વહોરાવે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૮. સાધુ સારૂ કોઈપણ વસ્તુ વેચાતી લાવીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૯. સાધુ સારૂ કોઈપણ વસ્તુ ઉધાર લાવી આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૧૦. કોઈપણ વસ્તુનો અદલો બદલો કરી સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.

૧૧. સાધુને સામું આણીને આપે અને લે તો દોષ લાગે.

૧૨. સાધુને બારણું ઉઘાડીને આપે અને સાધુ લે તો દોષ લાગે.

૧૩. વસ્તુ ઉંચી નીચી હોય તે ઉતારતાં અજયણા થાય એવી જગ્યાએથી ઉતારીને સાધુને આપે અને સાધુ લે તો દોષ લાગે.

૧૪. નિર્બળ એટલે નબળા પાસેથી છીનવીને વસ્તુ સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.

૧૫. પારકી વસ્તુ ધણીને પુછ્યા વગર સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે

૧૬. રાંધતી વખતે આંધણમાં સાધુ માટે વધારે ઓરે અથવા રાંધે અથવા નાંખે અને તે લે તો દોષ લાગે.

સાધુના યોગથી ૧૬ ઉત્પાદનના દોષ.

૧૭. સાધુ ધાવની માફક બાળકને રમાડીને કોઇ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

૧૮. દુત્તીની માફક ગૃહસ્થીને સગા સબંધી વગેરેના સમાચાર કહીને સાધુ કોઇ ચીજ યાચે તો દોષ લાગે.

૧૯. નિમિત્ત વગેરે કહીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

૨૦. ન્યાત જાત જણાવીને એટલે હુ અમુક જાત અથવા નાતનો છું અથવા ગૃહસ્થીને સાધુ એમ કહે કે સંસાર પક્ષે તમો અને અમો અમુક અમુક સગાં સબંધી થઇએ છીએ એમ કહીને કોઇપણ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

૧. ગરીબી બતાવીને એટલે તમો અમોને નહિ આપશો તો બીજું કોણ આપશે એમ કહીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

૨. સાધુ વૈદપણું બતાવીને કોઇ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

૩. ક્રોધ કરીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

૪. માન, અહંકાર કરીને લે તો દોષ લાગે.

૫. માયા, કપટ, ક્રિયા કરીને લે તો દોષ લાગે.

૬. લોભ કરીને લે તો દોષ લાગે.

૭. આગળ પાછળ આપનારના ગુણ ગાઇને લે એટલે કે તમો ઉદાર દિલના છો,

દાનવીર છો માટે તમો આપો એમ કહીને યાચે તો દોષ લાગે.

વિદ્યા, કામણ, વશીકરણ વગેરે કરીને લે તો દોષ લાગે.

મંત્ર, વૈદાપણું કરીને લે તો દોષ લાગે.

ગોલી ચુરણ બનાવવાનું કહીને લે તો દોષ લાગે

સુભાગ્ય દુર્ભાગ્યપણું બતાવીને લે તો દોષ લાગે.

ગર્ભ પડાવીને લે તો દોષ લાગે.

સાધુ શ્રાવક બન્નેના યોગથી એષણાના દસ દોષનાં નામો.

શંકા સહિત લે તો દોષ લાગે.

સચેત (એટલે જીવ સહિત પૃથ્વી પાણી વગેરે) થી હાથ ખરડાયલો હોય તેવા પાસેથી લે તો દોષ લાગે.

સચેત ઉપર મૂકેલી વસ્તુ હોય તે વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

સચેતે કરી ઢાંકેલું હોય તે સાધુ લે તો દોષ લાગે.

સચેતનો સ્પર્શ થતો હોય એટલે આટકીને રહ્યું હોય અને તે લે તો દોષ લાગે.

આંધળા, પાંગળા* પાસેથી લે તો દોષ લાગે.

પૂરે શસ્ત્ર પરગમ્યું ન હોય એટલે પૂરે અચેત નહિ થયું હોય તે લે તો દોષ લાગે (કાચું પાકું)

સચેત. અચેત ભેગી વસ્તુ હોય તે લે તો દોષ લાગે.

અજયણા થાય તેમ નાખતાં નાખતાં કોઈપણ વસ્તુ વહોરાવે અને તે સાધુ લે તો દોષ લાગે.

તરતનું લીંપેલું આંગણું હોય તે ઉપરથી લે તો દોષ લાગે.

ર બાવન અણાચાર કયા કયા તેનાં નામ વિગત સાથે નીચે મુજબ.

સાધુને ઉદ્દેશીને એટલે સાધુના નિમિત્તે આરંભ કરીને જે કાંઇ આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાત્ર. દવા, પાટ, પાટલા, સ્થાનક, ઉપાશ્રયાદિક ૧૪ પ્રકારની વસ્તુ બનાવી હોય તેને ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

સાધુને માટે કોઇપણ વસ્તુ વેચાતી લાવીને આપે તેને ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

---

* નોટ:—(દોષ નંબર ૩૮) "આંધળા, પાંગળા હાલી વહોરાવે તો આપનાા પડવાનો સંભવ છે માટે દોષ કહ્યો છે પરંતુ જો તે સ્થિર રૂપે બેઠેલા હોય તે વખતે કોઇ રોટલી તેના હાથમાં વહોરાવવા સારૂ આપે અને તે [illegible] તો તે લીધાના દોષનું [illegible] નથી"

જે ઘરનાં આહાર, પાણી વગેરે પહેલે દિવસે વહોર્યાં હોય તે જ ઘરનાં બીજે દિવસે વહોરે તો અનાચાર લાગે.

૪ આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાતરાં વગેરે ગૃહસ્થ સામું આણી મૂકે ને સાધુ ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૫ રાત્રે આહાર, પાણી ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૬ સ્નાન કરે એટલે નહાય તો અણાચાર લાગે.

૭ સુગંધી પદાર્થો, અત્તર, તેલ, ફૂલ આદિ ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૮ પુષ્પાદિકની માળા ભોગવે તો અનાચાર લાગે.

૯ વાયરો (પવન) લેવા માટે વિંઝણો અથવા પંખો વગેરે હલાવે તો અણાચાર લાગે.

*૧૦ આહાર, પાણી, ભોજનાદિક રાત્રે વાસી રાખે તો અણાચાર લાગે.

૧૧ ગૃહસ્થના વાસણમાં જમે તો અણાચાર લાગે.

*૧૨ રાજા રાજગાદીએ બેસે તે વખતનાં સરસ આહારાદિક રાજપિંડ ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૧૩. સદાવ્રત, દાનશાળા ધર્માદા વગેરેનાં આહાર પાણી દવા વગેરે કોઈપણ વસ્તુ લે તો અણાચાર લાગે.

૧૪ શરીર પર તેલાદિ ચોળે તો અણાચાર લાગે. (કારણથી છૂટ).

૧૫ દાંત પખાળે તો અણાચાર લાગે. (કારણથી છૂટ).

૧૬ ગૃહસ્થને સુખ શાતાદિક પૂછે તો અણાચાર લાગે.

૧૭ અરિસા એટલે કાચમાં મોઢું જુએ તો અણાચાર લાગે.

૧૮ જુગાર રમે તો અણાચાર લાગે.

૧૯ ચોપાટ, પાનાં વગેરે રમે તો અણાચાર લાગે.

૨૦ માથા ઉપર છત્રી રાખે તો અણાચાર લાગે.

૨૧ વૈદપણું કરે એટલે ગૃહસ્થને રોગાદિક ઉપર ગોળી ચૂર્ણ વગેરે ઔષધ બતાવે તો અણાચાર લાગે.

૨૨ પગમાં બૂટ વગેરે પહેરે તો અણાચાર લાગે.

૨૩ અગ્નિનો આરંભ સમારંભ કરે તો અણાચાર લાગે.

૨૪ જેના મકાનમાં ઉતર્યા હોય તે ધણીના ઘરનાં આહાર, પાણી, દવા વગેરે લે તો અણાચાર લાગે.

૨૫ ગૃહસ્થના આસન, પલંગ, માંચા, વગેરે ઉપર બેસે તો અણાચાર લાગે.

૨૬ રોગી, તપસ્વી, દુર્બળ એટલે અશકત એ ત્રણ સિવાય કારણ વગર ગૃહસ્થના અંતર ઘરમાં (એટલે બે મકાનની વચમાનું મકાન) બેસે તો અણાચાર લાગે.

૨૭ મેલાદિક દૂર કરવા સારૂ શરીરે પીઠી વગેરે ચોળાવે તો અણાચાર લાગે.

૨૮ ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ કરે તથા ગૃહસ્થ પાસે વૈયાવચ્ચ કરાવે તો અણાચાર લાગે.

૨૯ પોતાની જાતની ઓળખાણ કરાવીને એટલે હું અમુક જાતનો છું તમે અમારા અમુક સગાં સંસાર પક્ષે થાઓ છો એમ કહી આહારાદિક વહોરે તો અણાચાર લાગે.

૩૦ મિશ્ર પાણી એટલે કંઇક કાચું અને કંઈક પાકું

એવું ભેળસેળવાળું ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૨ રોગ થયો હોય ત્યારે ગૃહસ્થીનું શરણ ઇચ્છે એટલે વૈયાવચ્ચ વગેરે ગૃહસ્થી પાસે કરાવવી ઇચ્છે તો અણાચાર લાગે.

૨. મૂળા (૩૩) આદુ (૩૪) શેરડીના કાચા કટકા
૫) કંદ (૩૬) મૂળ (૩૭) બીજ (૩૮) ફળ (૩૯) સંચળ
૦) સિંધવ (૪૧) કાચું મીઠું (૪૨) સમુદ્રનું મીઠું
૩) ખાડીનું મીઠું (૪૪) કાળુ મીઠું, ઉપરોક્ત નંબર ૩૨ થી નંબર ૪૪ સુધીની વસ્તુ સચેત ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૫ ધૂપ કરે કરાવે તો અણાચાર લાગે.

૬ વગર કારણે જાણી જોઇને ઊલટી કરે તો અણાચાર લાગે.

૭ વગર કારણે ગુહ્ય પ્રદેશ, ધૂવે તો અણાચાર લાગે.

૮ વગર કારણે રેચ એટલે જુલાબ લે તો અણાચાર લાગે.

૯ વગર કારણે આંખમાં કાજળ, અંજન, સુરમો વગેરે આંજે તો અણાચાર લાગે.

૧૦ દાતણ કરે વા મસ વગેરેથી રંગે તો અણાચાર લાગે.

૧૧ તેલાદિક કરી શરીરનું મર્દન કરે તો અણાચાર લાગે.

૧૨ શરીરની શુશ્રૂષા કરે તો અણાચાર લાગે.

* નોટ નંબર ૫ અને નંબર ૧૦ બાબતમાં નંબર ૫માં સાધુ રાત્રે આહાર, પાણી આદિ ભોગવે તો અણાચાર લાગે એમ કહેલ છે. અને નંબર ૧૦માં આહાર, પાણી, ભોજનાદિક રાત્રે વાસી રાખે તો અણાચાર લાગે એમ કહેલ છે માટે ઉપરોક્ત સૂત્ર પ્રમાણે આહાર, પાણી, દવા વગેરે સાધુને રાત વાસી રાખવાં કે ભોગવવાં કલ્પે નહિ. જો સાધુ વાસી રાખે અથવા ભોગવે તો નિશીત સૂત્રના ૧૦મા ઉદ્દેશામાં ચોમાસી દંડ આવે એમ દર્શાવેલ છે વળી દશવૈકાલીક સૂત્રના ૭મા અધ્યયનમાં સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે તેવા સાધુને, સાધુ નહિ પણ ગૃહસ્થ માનવા.

આ ઉપરાંત કોઇ શ્રાધવિધિ વગેરે ગ્રંથનો આધાર લઇ પોતાને સગવડ પડતી વસ્તુઓ જેવી કે કસ્તુરી, અફીણ, ત્રિફળા, ઝેરી કોપરું, કડુકરીઆતું, ભાગ વગેરેને અણાહારી ગણીને, રાત વાસી રાખે અથવા ભોગવે તો ઉપરોક્ત શાસ્ત્રની આજ્ઞાનો ભંગ થાય અને તેથી સાધુનું ચારિત્ર નાશ પામે. માટે ખ્યાલ રાખવો જોઇએ કે કોઇ ગ્રંથકારે પોતાને ફાવતી અથવા મનગમતી વાત લખી જણાવી હોય પણ તે વિતરાગ પ્રભુનાં વચન અને સૂત્રથી વિરૂદ્ધ હોય તો તે માનવી નહિ.

* નોટ નંબર. ૧૨—એમ તો રાજાદિકને ઘેર ગોચરી જવું કલ્પે. શાખ-સૂત્ર અંતગડ, વર્ગ, ૩ અધ્યયન ૮. દેવકીના છએ દીકરા સાધુ હતા તેમણે શ્રીકૃષ્ણને ઘરેથી મોદક લાડુ વહોર્યા હતા.

ઇતિ બાવન અણાચાર સંપૂર્ણ

ઉપરોક્ત દોષ ટાળીને આહાર પાણી ગ્રહણ કરનાર સાધુ અને એ પ્રમાણે આપનાર ગૃહસ્થ એ બન્નેની શુધ્ધ ગતિ ભગવાને બતાવી છે. શાખ-સૂત્ર દશવૈકાલિક, અધ્યયન ૫, ઉદ્દેશો ૧ ગાથા ૧૦૦, શુધ્ધ ગતિના ઇચ્છક શુધ્ધ સાધુ શુધ્ધ નિર્દોષ આહાર પાણી લે અને સમજુ શ્રાવક તેજ

મુજબ આપે અથવા વહોરાવે કારણકે અશુદ્ધ આહારાદિક લેવાવાળા અને આપવાવાળા બન્નેને મહા દુઃખનાં કારણ પ્રભુજીએ બતાવ્યા છે.

પ્રથમ અશુદ્ધ આહાર લેવાવાળાની શું દશા થાય તે સૂત્ર શાખ સાથે નીચે લખીએ છીએ.

ઉતરાધ્યયન, અધ્યયન ૨૦, ગાથા ૪૭માં કહ્યું છે કે ઉદ્દેશિક એટલે સાધુનો ઉદ્દેશ રાખી બનાવેલું હોય તે, સાધુ માટે વેચાતી કોઇપણ વસ્તુ આણી હોય તે, નિત્ય પિંડ એટલે રોજ રોજ એક ઘરના આહાર પાણી લેવાં તે, ઇત્યાદિક દોષની અંદર કોઇપણ દોષવાલી વસ્તુ સાધુ ગ્રહણ કરે તો તે સાધુ અગ્નિની માફક સર્વભક્ષી છે. અને તે અહીંઆથી મરી દુર્ગતિમાં જાય છે.

દશવૈકાલિક, અધ્યયન ૬માં ૧૮ સ્થાનક સંયમથી ભ્રષ્ટ થવાનાં બતાવ્યાં છે. તેમાંનું ૧૩મું સ્થાનક એ છે કે આહાર ઉપાશ્રય, વસ્ત્ર, પાત્ર એ ચારે સાધુ માટે બનાવેલાં હોય અથવા વેચાતાં આણેલાં હોય તેને જે ગ્રહણ કરે તે સંયમથી ભ્રષ્ટ છે.

ભગવતી, શતક ૧, ઉદ્દેશો ૯, બોલ ૧૭માં કહ્યું છે કે આધા કર્મી એટલે સાધુ માટે ભાવ ભેગા કરી બનાવેલ હોય તે, જો કોઇ શ્રમણ નીગ્રંથ ભોગવે તો આયુષ્ય વર્જીને સાત-કર્મના બંધન ગાઢાં બાંધવાવાળા છે અને તે અહીંથી મરીને ચતુર્ગતિરૂપ સંસારમાં અનંતકાળ સુધી રખડશે ઇત્યાદિક અનેક દાખલા છે કે જેમાં અશુદ્ધ આહાર, પાણી ભોગવવાવાળા ધણીની દુર્દશા વર્ણવી છે.

હવે શ્રમણ નીગ્રંથને આહાર, પાણી વગેરે ૧૪ પ્રકારનું

દાન અશુદ્ધ જાણી જોઇને આપે, તે દાતારની દુર્દશા સૂત્ર શાખથી વર્ણવીએ છીએ.

પ્રથમ તો ૧૪ પ્રકારનાં દાનની અંદરની કોઇપણ વસ્તુ શ્રાવક જાણી જોઇને અસુજતી વહોરાવે અથવા આપે તો તે આપનારનું બારમું વ્રત તૂટે, કારણ કે બારમા વ્રતમાં શ્રાવકને અસુજતી વસ્તુ સાધુને આપવાનાં પચ્ચખાણ હોય છે. વળી અસુજતા આહારાદિક આપવાવાળા સાધુના વ્રતના લૂંટારા કહેવાય. વળી ત્રીજી દુર્દશા અસુજતા અને અણ એષણિક આહારાદિક વહોરાવવાવાળા અલ્પ આયુષ્ય બાંધે એમ ઠાણાંગ સૂત્રના ત્રીજા ઠાણામાં કહ્યું છે અને ભગવતી સુત્ર શ. ૫ ઉદ્દેશા ૬ માં અલ્પ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય (એટલે અડતાળીશ (૪૮) મિનિટમાં ૬૫૫૩૬ વખત જન્મે અને મરે તે) બાંધે ઈત્યાદિક અનેક દાખલામાં અશુદ્ધ આહાર, પાણી વગેરે ૧૪ પ્રકારનાં દાન આપવાવાળા ધણીની દુર્દશા વર્ણવી છે. તેથી આપવાવાળા દાતારે પોતાને માટે બનાવેલી વસ્તુમાંથી યથાશક્તિ સંતોષ કરી ધ્યાનપૂર્વક વહોરાવવું અથવા આપવું તેમજ યાચવાવાળા સાધુએ વહોરતાં દરેક વખતે પૂછી સારી રીતે તપાસ કરી લેવું. આનું નામ એષણા સમિતિ છે.

પ્રશ્નઃ—કોઈ ગામમાં શ્રાવકનાં બે ત્રણજ ઘર હોય ત્યાં દસ વીસ સાધુ વિહાર કરતાં કરતા આવ્યા તેવે અવસરે આધાકર્મી આહાર પાણી વહોરવાં અથવા ભોગવવાં કે નહિ?

ઉત્તરઃ—પ્રથમ તો આવવાવાળા સાધુએ પહેલાંથી તપાસ કરી વિચારીને આવવું જોઇએ ગામમાં કલ્પતી ગોચરીનાં ઘર થોડાં હોય તો બબ્બે ત્રણ

ત્રણના સાથ કરી જુદા જુદા દિવસોએ આવવું પણ બધાએ એકી સાથે આવવું નહિ. ધારો કે કોઇ કારણને લીધે આવવાનું થયું તો તે ગામ વાળા ગ્રહસ્થોને પહેલાંથી જણાવી દેવું કે સાધુઓ માટે વધારે કાંઇ પણ બનાવવું નહિ કારણકે અમારે માટે બનાવેલી વસ્તુ વહોરવાના કે ભોગવવાના અમોને પચ્ચખાણ છે છતાં જો તમો બનાવશો તો તમારા ઘરનો માલ ગુમાવીને દુર્ગતિના અધિકારી થશો. આ સુજબના અશુધ્ધ આહાર વહોરાવવાનાં માઠાં ફળ પ્રથમ પ્રરૂપવાં એમ કહેવાથી કોઇ શ્રાવક સાધુ સારૂ કોઇ પણ વસ્તુ બનાવશે નહિ છતાં કોઈ રાગાંધ થઇ બનાવે અને તેની ખબર સાધુને પડે તો તે ઘરે તેઓએ ગોચરી જવું નહિ. આ પ્રમાણે સાધુએ પોતાનાં વ્રત સાચવવાં. કોઇ પણ પ્રકારે અમુક બહાનાનું અથવા કારણનું નામ દઇ અશુધ્ધ આહાર પાણી ભોગવવાં નહિ. જેમ કષ્ટ પડે તો પણ પોતાનું શિયળ સાચવવા દ્રઢ રહે તે સતી કહેવાય તેમ સાધુ પણ આવા અવસરમાં અશુધ્ધ આહાર પાણી નહિ વહોરે તો તેમાં સાધુપણું અખંડ જળવાય. આવા અવસરમાં ઉપવાસાદિક કરીને પોતાના વ્રતને સાધુ અખંડ રાખી લે તેજ ખરૂંસાધુ પણું કહેવાય. જો આવા અવસરને વખતે અશુધ્ધ આહાર પાણી સાધુ લે અને પોતે લીધેલાં વ્રત ભાંગે તો તેવા વ્રતના ખંડન કરનાર સાધુ સાધુજ ન

કહેવાય પરંતુ તે વ્રતના ભાગલ ભ્રષ્ટાચારી કહેવાય. ડાહ્યા હોય તે વિચારી જોજો.

પ્રશ્ન ૪ થો:—આદાન ભંડમતનીખેવણા સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તર:—આદાન ભંડમતનીખેવણા સમિતિ એટલે પુસ્તક, પાનાં, વસ્ત્ર, પાતરાં, વગેરે દિવસમાં તો જોઈ જોઇને યત્નાપૂર્વક લેવાં સૂકવાં અને રાત્રે પુંજીને ગ્રહણ કરવાં સુકવાં, પણ વગર જોયાં મૂકવાં નહિ. ઊંચેથી પટકવાં નહિ.

ઇતિઆદાન ભંડમત નીખેવણા સમિતિ.

પ્રશ્ન ૫ મો:—ઉચ્ચાર પાસવણ સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તર:—ઉચ્ચાર પાસવણ સમિતિ એટલે ઠલે માતરે જીવજંતુ, લીલોતરી વગરની જગ્યામાં નિર્વઘ જવું અને પાછલા પહોરે બે ઘડી દિવસ બાકી રહે ત્યારે રાત્રિમાં પરઠવાને માટે જગ્યા પડીલેહી દિવસમાં એક વખત તડકો આવે એવી જગ્યામાં પરઠવું.

ઇતિ પાંચમી સમિતિની વ્યાખ્યા

પ્રશ્ન:—મન ગુપ્તિ એટલે શું?

ઉત્તર:—મન ગુપ્તિ એટલે સાવદ્ય, સંસારિક કામમાંથી મન ગોપવીને એટલે રોકીને રાખવું પણ સંસારિક કામમાં મન પ્રવર્તાવવું નહિ તે મન ગુપ્તિ કહેવાય.

પ્રશ્ન:—વચન ગુપ્તિ એટલે શું?

ઉત્તર:—વચન ગુપ્તિ એટલે સાવદ્ય વચન ગોપવીને એટલે રોકીને રાખવું પણ સાવદ્ય પાપકારી વચન સાધુ બોલે નહિ તે વચન ગુપ્તિ કહેવાય.

પ્રશ્ન:—કાય ગુપ્તિ એટલે શું?

ઉત્તર:—કાયગુપ્તિ એટલે સાવદ્ય પાપવાળા કાર્યથી કાયા ગોપવી એટલે રોકીને રાખવી પણ પાપ વાળું કોઇ પણ કાર્ય કાયાથી કરવું નહિ. તે કાયગુપ્તિ કહેવાય.

ઇતિ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિની વ્યાખ્યા સંપૂર્ણ

ઉપરોક્ત પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ; અને ત્રણ ગુપ્તિ એ તેર બોલ ખરી રીતે સંપૂર્ણપણે પાળે તેજ સાધુ અને તેજ સ્વપરના કલ્યાણ કરનારા નીગ્રંથ ગુરુ કહેવાય. આ વ્યાખ્યા ગુરુતત્ત્વ સમજવા સારૂ આત્માર્થી પુરુષને ઘણી મદદગાર અને સંતોષજનક છે એ નિર્વિવાદપણે કહી શકાય કારણ કે ઉપલી બધી બાબતો શાસ્ત્રના ફરમાન મુજબ હોવાથી કોઇ વાંધો કાઢી શકે જ નહી. પણ આજે માનવ જાતિનો સ્વભાવ કુદરતી શંકાશિળ હોવાથી કેટલાએકને એવી શંકા થઇ આવે કે આજનો જમાનો અને હાલનો દેશકાળ જોતાં આવા કઠીણ મહાવ્રત કોઇથી પળાય નહિ, કારણ કે જમાનો બદલાઇ ગયો છે અને શરીર સંઘયણ પણ ચોથા આરાના સાધુઓ જેવાં રહ્યાં નથી.

દિવસે દિવસે બળ પરાક્રમની સ્થિતિ નબળી હોવાથી ચારિત્ર પણ તેવા જ પ્રમાણમાં પાળી શકાય એવું સામાન્ય

। ઘણા માણસોનું ધારવું છે પણ જો શાસ્ત્રદૃષ્ટિથી
ાર કરવામાં આવે તો ઉપરોક્ત શંકા કરવાનું કાંઇજ
ણ રહેતું નથી. કારણ કે ભગવતી સૂત્રના ૨૦ મા
કમાં પ્રભુએ ફરમાવ્યું છે કે એકવીશ હજાર વરસ સુધી
હરૂ તીર્થ ચાલશે. વળી ઉતરાધ્યયન સૂત્રના ૧૦ માં અધ્ય-
ામાં કહ્યું છે તેનો ભાવાર્થ એ છે કે હે ગૌતમ! પાંચમા
ા આત્માર્થી ભવ્ય જીવો હશે તે એમ કહેશે કે
ન મારગ ઘણા તીર્થંકર દેવોનો પ્રરૂપેલ છે માટે
। આ રસ્તે ચઢી અપ્રમાદપણે વિચરો એમ નક્કી
ણા જીવો શુદ્ધ આચાર પાળી આત્મ કલ્યાણ કરશે.
આ ઉપર આપેલા દાખલા ઉપરથી ખુલ્લી રીતે સિદ્ધ
છે કે પાંચમા આરાના છેડા સુધી આત્માર્થી જીવો
અને શુદ્ધ સાધુપણું પાળશે. તો પછી એમ કેમ
ય કે જમાનાને લીધે સંપૂર્ણ રીતનું સાધુપણું ન જ

વાંચક! જમાનો તો અનાદિકાળથી બદલાતો રહે છે
પણ તેને લીધે સાધુપણું પાળવામાં પ્રભુએ કાંઇ છુટ જુદી
આપી નથી એટલે કે કાળઆશ્રી મર્યાદા બાંધેલ નથી.
વિચારીને જોવામાં આવે તો શાસ્ત્રકારે તો ઉલટી સખ્ત
મર્યાદા બાંધી છે. જેમકે ચોથા આરામાં ૨૨ (બાવીસ)
તીર્થંકરના સાધુઓને ૪ (ચાર) મહાવ્રત પાળવાનાં હતાં
(સ્ત્રી ત્યાગ અને પરિગ્રહના ત્યાગને એકજ મહાવ્રતમાં
ગણવામાં આવેલ) તેને બદલે મહાવીર પ્રભુએ પાંચ
મહાવ્રત પાળવાનું ફરમાન કર્યું વળી બાવીશ તીર્થંકરના
સાધુને પંચવર્ણાં વસ્ત્ર ખપતાં હતાં તેને બદલે વીર પ્રભુએ
એક શ્વેતવર્ણનાંજ વસ્ત્ર વાપરવાની સાધુને આજ્ઞા આપી
ઇત્યાદિક અનેક મર્યાદા ચોથા આરાના સાધુની અપેક્ષાએ
પાંચમા આરાના સાધુઓને માટે વિશેષ કડકાઇથી બાંધવામાં

આવી છે કારણ કે ત્રિકાળ જ્ઞાની પ્રભુ પોતે જાણતા હતા કે પાંચમા આરાના સાધુઓમાં વક્રજડતા વિશેષ રહેશે અને તેથી સખ્ત મર્યાદાની જરૂર છે. વળી જો આવી સખ્તાઇ કરવામાં આવશે નહિ તો તર્કમાંથી તર્ક કાઢશે. માટે પાંચમા આરાના શેષ કાળ સુધી શુદ્ધ સાધુપણું પાળી શકાય એવા ઇરાદાથી આચારંગ, દશવૈકાલિક વગેરે સૂત્રમાં પૂર્વે વર્ણવ્યા તે તેર બોલ બતાવ્યા છે, કે જેથી આત્માર્થી સાધુ પૂર્વે બતાવ્યા તે તેર બોલ પાળવામાં જમાનાનો આશ્રય લઇ, જરાએ વાંધો લઇ શકે નહિ અને ખરૂ જોતાં આત્માર્થી લે પણ નહિ. તેમ છતાં જો કોઇ પુદ્ગળાનંદી બનીને દેશકાળ અથવા જમાના ઉપર વાત મૂકીને ચારિત્ર પાળવામાં છૂટ લે અને શિથિલાચારપણું ધારણ કરે તે શાસ્ત્ર દ્રષ્ટિએ સાધુ કહેવાય જ નહિ, પણ આજ્ઞાના ઉત્થાપક કહેવાય, અને તેથી તેવા માટે શાસ્ત્રકારે પહેલેથીજ સૂચના આપી છે કે શુદ્ધ સાધુપણું નહિ પાળવાવાળાઓ દેશ કાળનું નામ લઇ આવું આવું કહેશે તે બાબત આચારંગ સૂત્રના અધ્યયન ૬ ઉદ્દેશ ૪માં દર્શાવેલ છે તેના ભાવાર્થ એ છે કે "પાંચમા આરામાં ઢીલા ભાગલ સાધુ હશે તે એમ બોલશે કે પાંચમા આરામાં પૂરેપૂરૂં સાધુપણું પાળી શકાશે નહિ" અહીં શાસ્ત્રકાર સ્પષ્ટ જણાવે છે કે ઢીલા ભાગલ હશે તે સાધુપણું સંપૂર્ણ રીતનું પાળશે નહીં અને એમ કહેશે તે સિવાય બીજા કોઇ કહેશે નહિ. કારણકે પાંચમો આરો છે તે કાંઇ સાધુપણું પાળતો નથી. સંયમ પાળવાવાળો તો પોતાનો આત્મા છે. સાધુના શુદ્ધ ચારિત્ર પાળવાનાં પરિણામ અથવા ભાવ હોય તો આરો કાંઇ આડા આવે નહિ, પણ જેના આત્મામાં ચારિત્ર પાળવાના ભાવ જ ન હોય તેને તો આજના જમાનાનું નામ

લઇ જુદા થવું અને શિથિલાચારી બનવું એ એક મહુજ સહેલી વાત છે તેને માટે આ મહાકારી બહાનું છે. અને આ મુજબ પ્રરૂપવાથી હાલની કેટલીક ભોળી પ્રજા બિચારી માની પણ લે છે કે સાધુ મહારાજ ચારિત્ર પાળવામાં ઢીલા ચાલે છે તે કાંઇ સાધુ મહારાજનો દોષ નથી પણ આ જમાનોજ એવો છે. પરંતુ આ બાબતમાં ન્યાયપૂર્વક દીર્ઘદ્રષ્ટિથી વિચારવામાં આવે તો નહિ પાળવાવાલા માટે જમાનો બિચારો શું કરે? શુધ્ધ ચારિત્ર નહિ પાળવાવાળાઓએ તો તીર્થંકરોની હયાતીમાં પણ શિથિલપણું ચલાવ્યું છે તેના દાખલા નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી આદિનાથ ભગવાનના કેટલાએક સાધુઓ શરૂઆતમાં આહાર પાણી ન મલવાથી શિથિલાચારી બની ધર્મ પતીત થયા હતા.

(૨) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની (૨૦૬) સાધ્વી (આર્યા) સાધુપણામાં હાથ પગ વસ્ત્રાદિ ધોવાનો અનેક દોષ લગાવી ચારિત્ર વિરાધક થઇ હતી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતાશ્રુતસ્કંધ૨.

(૩) વળી ગર્ગાચાર્યના શિષ્ય ગલીહાર ગધા જેમ અવનીત થયા. શાખ-ઉત્તરાધ્યયન, અધ્યયન ૨૭.

(૪) અરિષ્ટ નેમનાથ ભગવાનના વખતમાં શેલકરાજઋષિ શિથિલાચારી થયા. જ્ઞાતા સૂત્ર અધ્યયન ૫.

(૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીની હયાતીમાં જમાલી ગોશાળો વગેરેએ શિથિલાચારી બની અનેક શાસ્ત્ર વિરૂધ્ધ પ્રરૂપણા કરી હતી. શાખ-સૂત્ર ભગવતી શ. ૧૫ ઇત્યાદિક ચોથા આરાના ઘણા દાખલા છે.

આ બાબતમાં વિચાર કરવાથી જણાઇ આવે છે કે પાંચમા આરાનો દોષ કાંઇ નથી, દોષ તો નહિ પાળવા

આજ્ઞામાં ચાલવાવાળા અને શાસ્ત્રોના ફરમાન મુજબ પાળવાવાળા સાધુ આજે પણ પ્રત્યક્ષપણે નજરે જોવામાં આવે છે. શંકા હોય તે ખાત્રી કરી જોશે.

પ્રશ્નઃ—કેટલાક કહે કે ઉપદેશક તેર બોલ પાળે છે કે નહિ તેની ખાત્રી કરીને શું કરવું છે! જેણે ઘરબાર, બાયડી, છોકરાં, માતા પિતા બધાને છોડ્યાં તેઓ તો આપણા કરતાં સારા જ છે, પછી ચારિત્ર પાળે યા નહિ તેનું તે જાણે.

ઉત્તરઃ—ગુરુ તત્ત્વની ખાત્રી કર્યા વગર અને તેને સમજ્યા વગર કોઇનો છુટકો જ નથી કારણ કે સુગુરુ વગર જ્ઞાન મળતું નથી. ગુરુ જો શુદ્ધ ચારિત્રવાન દરેક રીતે હોય તો તેઓ દેવનું સ્વરૂપ શુદ્ધ સમજાવે, કે વિતરાગ પ્રભુ રાગ દ્વેષને જીતવાવાળા, ને કલ્યાણકારી દેવ છે. પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ, અને ત્રણ ગુપ્તિ ખરીરીતે પાળે તેજ કલ્યાણકારી નિગ્રંથ ગુરુ છે. કેવળી પ્રરૂપીત અહિંસામય કલ્યાણકારી તે ધર્મ છે. શાસ્ત્રોક્ત ફરમાન મુજબ પાળવાવાળા ગુરુ જે હોય તે જ ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે દેવ, ગુરુ અને ધર્મ એ ત્રણે તત્ત્વનું સ્વરૂપ શુદ્ધ રીતે સમજાવે અને તેથીજ માણસો પોતાનું આત્મકલ્યાણ સારી રીતે કરી શકે અને તેટલા માટે આત્માર્થી પુરુષોએ, ગુરુ તત્ત્વ સમજવાની અને તે વિષે ખાત્રી કરવાની ખાસ

જરૂર છે. ખાલી વેષ પહેરવાથી સાધુ અને ગુરુ થઇ જવાય નહિ. વેષ તો પૂર્વે દરેક જીવે અનંતીવાર પહેર્યો છે. પણ શાસ્ત્રોકત ફરમાન પ્રમાણે શુદ્ધ ચારિત્ર પાળ્યું નહિ તેથી કલ્યાણ થયું નથી માટે સમજુ માણસે વિચારવું જોઇએ કે જિન માર્ગમાં ગુણી ગુરુ તે ગુરુ છે અને તેની પૂજા છે. ગુણ વગરનો વેષ પહેરનાર તે ગુરુ નથી તે તો સંસારી કરતાં ખોટા ગણાય કારણ કે લીધેલા મહાવ્રતની મર્યાદા તોડે તે સારા હોય શકેજ નહિ. તે તો ગૃહસ્થી કરતાં ઊતરતા જ ગણાય.

દાખલા તરીકે બે ગ્રહસ્થી છે તેમાં એકે તો સામાયિક કરવાનાં પચ્ચખાણ લઇ સામાયિક લીધું છે અને બીજો પચ્ચખાણ વગરનો ખુલ્લો છે. હુવે જે ખુલ્લો છે, તે ગ્રહસ્થ સંસારના અનેક આરંભ સમારંભનાં કાર્ય કરે છે તેનું પાપ ફકત તેને લાગે છે, પણ સામાયિકનાં પચ્ચખાણ ન હોવાથી, પચ્ચખાણ ભાંગવાનું પાપ તેને લાગતું નથી, અને જેને સામાયિકનાં પચ્ચખાણ લીધાં છે તે, આરંભ સમારંભવાળું કાર્ય કરે તો ડબલ ગુન્હેગાર ગણાય. આ દાખલો ધ્યાનમાં રાખી ઉપરોકત ગુરૂતત્ત્વ પર વિચાર કરવો કે બે ઘડીની સામાયિક ભાંગવાવાળો, ખુલ્લા ગૃહસ્થ કરતાં ઘણોજ નરસો ગણાય. તો પછી સાધુને તો જીંદગીની સામાયિકનાં પચ્ચખાણ હોય છે, તે પચ્ચખાણને ભાંગવાવાળા તો ગૃહસ્થ કરતાં સારા શી રીતે હોઇ શકે! નજ થઇ શકે સારાને બદલે સાધારણ રીતે ઠગારા તો કહી શકાય અને એવાને જો સારા માની ધર્મ ગુરુ સમજે તેને ભગવાને મિથ્યાત્વી કહ્યા છે

ઠાણુાંગ ઠાણું ૧૦માં એમ જણાવેલ છે કે અસાધુને સાધુ સરધે તો મિથ્યાત્વ લાગે માટે ફક્ત વેષ જોઇને સારા ગુરુ તરીકે માનવા નહિ. વિતરાગનાં ફરમાન મુજબનું સાધુપણું પાળે છે કે નહિ તે બાબતની પ્રથમ તપાસ કરવી, નહિ પાળે તેની કરણી તે જાણે એમ કહીને વેષધારીને ગુરુ માનવા નહિ.

જેમ સંસારમાં કુંભારને ત્યાંથી તાવડી ખરીદ કરવી હોય ત્યારે તેને ઘણું કરીને બે ત્રણ વખત ટકોરાથી વગાડી લેવામાં આવે છે પણ ફુટેલી જાણી જોઇને કોઇ લે નહિ, તે મુજબ ડાહ્યા અને સમજુ માણસોએ ધર્મગુરુની બાબતમાં પણ પરીક્ષા કરવી, કે આ સાધુની શ્રધા, આચાર, શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે અખંડ છે કે કેમ! જો અખંડ રીતે પાળવાવાળા હોય તો તે ગુરુ છે, પણ જો તે ચારિત્ર અખંડ પાળવાવાળા ન હોય અને માત્ર ફુટેલી તાવડી જેવા હોય તો સમજુ માણસે તેવાઓને ગુરૂ તરીકે માનવા, પૂજવા કે વાંદવા જોઇએ નહિ.

પ્રશ્નઃ—પહેલાંના ધારેલા ગુરુ મુકાય કેમ? ભલેને તે શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે સંયમ ન પાળતા હોય અને બીજા સાધુ પાળતા હોય તો પણ ગુરુ તો તે જ મનાય કે જે અસલથી એટલે બાપ-દાદાથી ચાલતા આવ્યા હોય.

ઉત્તરઃ—શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે નહિ ચાલે અને શિથિલાચારી હોય તો, તેવાઓને છાડી દેવામાં જરાયે વાંધો નથી. આગળના આત્માર્થી પુરુષોએ શ્રદ્ધા આચારમાં ખોટા જાણ્યા તેવા ગુરુઓને છોડયા છે. તેના દાખલા શાસ્ત્ર પ્રમાણ સહિત

નીચે મુજબ છે. શકડાલ પુત્રનો ગુરુ ગોશાલો હતો. તે ખોટો લાગ્યો એટલે તેને છોડી શ્રમણ ભગવંતશ્રી મહાવીર પ્રભુને ગુરુ તરીકે તેણે સ્વીકાર્યા છે. શાખ સૂત્ર ઉપાસકદશાંગ, અધ્યયન ૭. ગુણચંદ્ર સન્યાસી પોતે ૧૦૦૦ એક હજાર ચેલાના ગુરુ હતા, તેમણે પણ સ્થાવરચ્યા પુત્ર સાધુ સાથે ચરચા કરી, અને તેઓને પોતે ગુરુ તરીકે સ્વીકાર્યા અને તેમની પાસે દીક્ષા પણ લીધી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતા, અધ્યયન ૫. ઈત્યાદિક શાસ્ત્રોમાં અનેક દાખલા છે તે ધ્યાનમાં લઇ વિચારવામાં આવે તો સમજુ માણસ મહાવ્રત નહિ પાળનાર સાધુઓને ગુરુ તરીકે ન જ માને તેમ છતાં તેઓને જો કોઇ એકાંત પક્ષતાણી ગુરુ તરીકે માનવા મૂકે નહિ તો તે વ્યક્તિને શાસ્ત્ર હિસાબે અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ લાગે (અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ એટલે પોતા તણું તો પણ લીધેલી ટેક મૂકે નહિ.) આત્માર્થી હોય તે વિચારી જોજો. વળી શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે નહિ પાળવાવાળા સાધુને માત્ર બાપદાદાએ ગુરુ તરીકે માન્ય કરેલ હોવાથી દીકરાએ તેને જ માનવા જોઇએ તેવા એકાન્તને લઇ ખોટા કુ સાધુને ગુરુ તરીકે નહી ધારવા અને ગુરુ તત્ત્વ નહિ સમજવું એવી વાત પણ ધર્મ માર્ગમાં અઘટિત છે. કારણકે કોઇના બાપદાદાએ ગો-શાળા જેવા પાખંડીને ગુરુ માન્યા હોય અને તેના કરતાં દીકરાને મહાવીર પ્રભુ સાચા લાગે તો ગુરુ તરીકે તેને નહિ માનવા એમ બને નહિ.

દીકરો પોતાના કલ્યાણ સારૂ ખુશીથી માની શકે છે. અને તેમાં જરાયે વાંધો નથી, સબબ **દેવ, ગુરૂ, ધર્મ એ ત્રણે તત્ત્વ સૌને માટે સ્વતંત્ર છે.**

પોતપોતાની આત્મા સાક્ષી ભરે અને જે સારૂં લાગે તે સ્વીકારી શકે છે. સ્વઆત્મકલ્યાણ કર્તા તત્ત્વનો હક, બાપદાદા કે બીજા કોઈની પાછળ હોઇ શકે નહિ. જેમ કહ્યું છે કે "કરણી આપો આપની કોણ બેટા કોણ બાપ" માટે ધર્મોપદેશ લેવા સારૂ શાસ્ત્રોના ફરમાન મુજબ પાળવાવાળા નિર્ગ્રંથ સાધુને ધર્મ ગુરુ માનવામાં વડીલ અથવા ન્યાત જાત કોઈની અટકાવ કે અડકાયત આત્મ હિતેષી પુરુષોને કબુલ હોય નહિજ કારણકે પેલાની અડકાયત કબુલ કરી, શરમ, વા અંતરાય, દાખવામાં આવે, તો પોતાના આત્માનું, ભવો ભવનું હિત બગડે. વિવેક લોકોને વિચારી હેત હેત.

પ્રશ્ન:—ઉપરોક્ત નિર્ગ્રંથ ગુરુની વ્યાખ્યા લખવાનો અને બહાર પાડવાનું ધ્યેય અથવા હેતુ શું હશે!

ઉત્તર:—આ વ્યાખ્યા લખવાનો અને બહાર પાડવાનું ધ્યેય ફક્ત એ જ છે કે ભાવિ પુરુષો નિર્ગ્રંથ ગુરુનાં લક્ષણો સારી રીતે સમજી શકે, તે સિવાય કોઈની નિંદા કે કોઈને હલકા પાડવાનું ધ્યેય નથી તે વાંચક પુરુષોએ આ આખો લેખ ધ્યાનપૂર્વક વાંચવાથી આપો આપ જણાઈ આવશે.

ઇતિ શુભમ્.

શ્રી ૧।

પારણાની ઢાલ.

(દોહરો)

કરણ જોગને ઓલખ્યા, લાગે જીન મત છાપ;
તરે ત્યાગ ભોગ બેઉ જુદા સમજે આપોઆપ. ॥૧॥
પ્રથમ કરણ પોતે કરે, કરાવ્યા બીજો જાણ;
અનુમોદ્યાં ત્રીજો કરણ, સમજો ચતુર સુજાણ. ॥૨॥
પ્રથમ મન બીજે વચન, ત્રીજો કાયા જોગ;
સારા નરસા છે ત્રણે સમજે દે ઉપયોગ. ॥૩॥
ત્યાગ મારગને ઉપરે, જો લગે કરણને જોગ;
તો ધર્મ પુન્ય બેઉ હુવે, કટે કર્મનો રોગ. ॥૪॥
ભોગ મારગને ઉપરે, જો કરણ જોગ જુટ જાય;
તો ભોગ વધે ઇંદ્રિયાં તણો, ધર્મ પૂણ્ય નહિ થાય. ॥૫॥
આ કરણ જોગ ચાવી થકી, બધા તાળાં ખુલ જાય;
સમજે ચાવી જે ચતુર, મિથ્યા મતિ ગુંચવાય. ॥૬॥

॥ ઢાલ ॥

આ અનુકંપા જીન આજ્ઞામેં "એદેશી"

ચોવીસ લાખ લીલોતરીની જાતિ,
તેને ત્યાગ્યા વગર લાગે પાપ પીછાણો;
સમજુ શ્રાવક પાપ શું શંકે જબ,
યથાશક્તિ બાંધે પ્રમાણો.
એ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ. આંકડી. ॥૧॥
દાખલા તરીકે ધારો એક શ્રાવક,
પચાસ સિવાય કર્યાં પચ્ચખાણો,

તે પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારો,
ત્યાગથી નિજ આત્મ કલ્યાણો.
એ ત્યાગ વધારો. ॥૨॥

મર્યાદા બાંધે તમે પિણ મુકો,
બીજાને ઉપદેશ આપ્યો પ્રસિધ્ધો;
જબ પચાસ ઉપરાંત બીજે પણ છોડી,
એ ત્યાગનો લાભ બીજે કરણ લીધો.
એ ત્યાગ વધારો. ॥૩॥

ત્રીજે માણસ કરેછે અનુમોદના,
ધન્ય ધન્ય ત્યાગ કર્યા તમે ભાઇ;
એમ ત્યાગીના ત્યાગ વખાણો,
તે પિણ ત્રીજે કરણ લીધો લાભ ઉઠાઇ.
એ ત્યાગ વધારો. ॥૪॥

હવે પચાસ લીલોતરી રાખી હતી,
તે પાસે મુકી પોતે ખાવા બેઠો;
એ પ્રથમ કરણ થયો ભોગ વધારો,
પણ શ્રાવક સમજે મારો જીવ ધેઠો.
એ ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. આંકડી ॥૫॥

બીજે આવ્યો તેને દસ ખવરાવી,
એ બીજે કરણે થયો ભોગ વધારો;
આપણ વાલાને જે અનુમોદે,
તે ત્રીજે કરણે ભોગનો ભાગીદારો.
એ ભોગ વધારો. ॥૬॥

વળી બીજો દાખલો ત્યાગ ભોગનો,
એક ગ્રહસ્થને આવ્યો વૈરાગ સારો;
તે ચોમાસે રાત્રિ ભોજન ત્યાગ્યો,

એ પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારો.
઒ા ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ. ॥૭॥
ઉપદેશ આપી બીજાને છોડાવ્યો,
તે બીજે કરણે થયો લાભ પ્રસિધ્ધો;
તિણ ત્યાગી વૈરાગીને જે અનુમોદે,
તે ત્રીજે કરણે લાભ સેહજેહી લીધો.
઒ા ત્યાગ વધારો. ॥૮॥
હવે દિવસે જમવો રાખ્યો છે તેને,
ભોગ મારગ પહેલે કરણે કહી જે;
શરીર સારૂ આરંભ કરવો પડે છે,
પણ ધર્મ તો ત્યાગ છે તેહમાં ગણી જે.
઒ા ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૯॥
કેટલાએક બાલ અજ્ઞાની એમ બોલે,
ખાવો પીવો એમાં શેનો છે દોષે;
તે ત્યાગ ભોગ સું છે ઓલખ્યો નાહિ,
ખાઈ ખાઈ પશુ જેમ દેહિને પોષે.
઒ા ભોગ વધારો. ॥૧૦॥
પોતે જમ્યો તે પહેલો કરણ છે,
તો જમાડયો તે કરણ ભોગનો બીજો;
જમવો જમાડવો સંસાર મારગ,
પણ ત્યાગને ભોગની ઓલખ કીજે.
઒ા ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૧॥
કોઇ જમાડણવાલાને ખૂબ વખાણ્યો,
આને કેવો મજાનો માલ જમાવ્યો;
તે ત્રીજે કરણે થયો ભોગમેં દાખિલ,
ફોગટમાંહી પાપ ઉપાયો.
઒ા ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૨॥

કોઇ આખા દહાડામાં એકજ ટાણુ,
જમવો રાખ્યો બાકી કીયાપચ્ચખાણુ;
રાખ્યો તે ભોગનો પહેલો કરણ છે,
ત્યાગનો નામ એકાસણો જાણ.
એ ત્યાગ. ॥૧૩॥
એમજ બીજાને ઉપદેશ આપીને,
એક ટાણા સિવાયનો ભોગ છોડાયો;
તે બીજે કરણે દલાલ કહિજે,
ત્યાગ વધારાનો લાભ ઉઠાયો.
એ ત્યાગ મારગ. ॥૧૪॥
ત્રીજે કરણે અનુમોદનવાળો,
એ ત્રણે જણે શિવપંથ આરાધ્યો,
એક ટાણે જે જમ્યા જમાવ્યા,
તે ભોગ મારગ સંસારનો સાધ્યો.
એ ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૫॥
વળી ઉપવાસ પારણા ત્યાગ ભોગનો,
ન્યાય સાંભલને નિર્ણય કીજયો;
લીલોતરી રાત્રિ ભોજન જેમ જ,
કરણ જોગથી ઓલખ લીજયો. એ ભોગ. ॥૧૬॥
પોતે ઉપવાસ કર્યો એક શ્રાવક,
તે પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારો;
ચ્યારૂં આહારના ત્યાગ કર્યા,
જબ રોક દીધા નિજ આશ્રવદ્વારો.
એ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ. ॥૧૭॥
ઉપદેશ આપી બીજા પુરુષને,
કર્મકાટણ ઉપવાસ કરાવ્યો;
તે ત્યાગ વધાય કરી આતમ શાતા,

ઓ બીજે કરણે લાભ કમાવ્યો.
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૧૮॥

જે તપસ્યાવાલાને ખુબ વખાણ્યો,
ધન્ય ધન્ય સફળ કર્યો અવતારો;
તે અનુમોદનારૂપ ત્રીજે કરણે,
ત્યાગ પ્રશંસાનો લાભ અપારો.
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૧૯॥

હવે ઉપવાસવાળો પારણા સારૂ,
બીજે દિવસ કર્યા આરંભ ફૂટો;
પછી પચ્ચખાણ પાળી ખાવા બેઠો,
જબ થયો ભોગમેં દાખિલ ત્યાગથી છૂટો
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૦॥

પોતાનો પારણો પહેલે કરણે,
તો બીજાનો બીજે કરણે જાણો;
ઓ ભોગ વધારો પાધરો દિસે,
ભોગ મેં ધર્મ કહેતે અજાણો.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૧॥

પારણો કરે કરાવે તેહને કોઇ,
અનુમોદે કહે સારો કીધો;
તેત્રીજે કરણે ભોગ વખાણ્યો,
ઓ કરણ જોગનો છે લેખો સીધો.
ઓ ભોગ વધારો ॥૨૨॥

પોત પોતાને ઘેર તેડી લે જાવે,
જમે જમાવે સંસાર વ્યવહારો;
પિણ તિણમાંહે ધર્મ ન સમજે,
શ્રાવક સમજે બીજો આશ્રવદ્વારો.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૩॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૪॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૫॥

સાધુ તો ઉપદેશ આપી [illegible],
ત્યાગ ને ભોગના મારગ સમજાવે;
ભોગ વધારવામાં મોહ વશ પ્રાણી,
ધર્મ સમજે તે કુબુદ્ધિ કહાવે.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૬॥

ઉપદેશ આપી ઉપવાસ કરાવ્યા,
તે બીજે કરણ ત્યાગ કહાવી;
તિણ ત્યાગ કહાવી મેં ધર્મ કહ્યો પ્રભુ,
પણ ભોગની વાત સૂત્રમેં ન ચાલી.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૭॥

હે ગુરુ ત્યાગને ભોગ બેઉ મેં,
કેવો મજાનો ધર્મ બતાવ્યો;
પિણ સમજુ માણસ પાધરો સમજે,
બેઉ મેં ધર્મ થાયે કિણ ન્યાયો.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૮॥

પારણામાં જો ધર્મ થાવે તો,
ઉપવાસ કરી કોણ ભુખ્યા મરશે;

પૈસાવાળો વગર કાયા કહે,
પારણાં કરાવી કરાવીને તરસે.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૨૯॥

ગરીબ તો પારણાં ક્યાંથી કરાવે,
રોટલીના ફાંફાં પોતાને હોય;
ઇણ ન્યાયે તો નિર્ધન રખડે,
પૈસાવાલો જાવે સ્વર્ગમેં સોય.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૩૦॥

આમ વિતરાગના મારગ માંહિ,
પક્ષપાત નથી રાખી કોય;
માટેજ ત્યાગમેં ધર્મ પ્રરૂપ્યો,
ગરીબ ભાગ્યવાન કરે તિણને હોય.
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૩૧॥

કેટલાક જીવ સમજ્યા વિણ બોલે,
મેં પારણો કરાય શાતા વપરાઈ;
તિણ શાતાનો ધર્મ થયો છે,
મ્હેં ખરરસથી પોષ્યો સાધર્મી ભાઈ.
આ પુદ્ગલ શાતા સંસારનો મારગ. ॥૩૨॥

ઇણરો ઉત્તર આપું સીધો,
ગ્રાહક બુદ્ધિથી ન્યાય વિચારો;
શાતા થઇતે પાધરી દીસે,
પણ શાતાના ભેદ છે બે પ્રકારો.
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૩॥

ઉપવાસ કરે કરાવે તેહથી તો,
આતમ શાતા થતી જાણો;
------ઈ શઈ પુદ્ગલ શાતા,

આમ એ શાતાના ભેદ પિછાણો.
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૪॥
કોઈ માણસ ઉપવાસ કર્યો તે વખતે,
પુદ્ગલને તો થઈ પરમ અશાતા;
ફુલ જેમ આ કાયા કુમલાઇથી,
ગરમી ચઢી માથે ચક્કર આતા.
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૫॥
જબ આતમાથી ભિન્ન સમજી કાયા,
સમભાવ રાખી કર્મ ખપાયા;
તરે આતમ શાતા થઈ મજાહની,
ઉપવાસથી ફેલ એહવા પાયા.
આ આતમ શાતા મુક્તિનો મારગ. ॥૩૬॥
બીજે દહાડે થયો પારણો જબ,
સુસ્તી મટી કાયા દીસે મજાની;
આ પુદ્ગલ શાતા થઈ પારણામેં,
આને આતમ શાતા કેઈ મોહવશ માની.
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૭॥
આત્માને તો થઇ ઊલટી અશાતા,
જો જ્ઞાનદૃષ્ટિથી કોઈ જોય વિચારે;
આ પુદ્ગલ સારૂ કરવો પડ્યો આરંભ,
જબ જીવ થયો કર્માથી ભારે,
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૮॥
ઉપવાસ કરાય ને કર્મ ખપાયા,
જબ તો પેહલાને થઈ આતમ શાતા;
પારણાથી ફરી પુદ્ગલ શાતા,
જબ જીવને તો થઈ ઊલટી અશાતા.
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૯॥

જો પારણાની શાતામેં ધર્મ કહે તો,
ઉપવાસમાં કહેવો પડશે પાપ;
કારણકે તપસ્યાથી પુદ્ગલ અશાતા,
એ પ્રશ્ન પુછયા કુગુરુ રહે ચુપચાપ
આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૪૦॥

કેઇ પારણો પારણો કર રહ્યા ભોલા,
પણ પારણાનો અર્થ સમજે ન કોય;
પચ્ચખાણ પૂરા થયા પાળે પળાવે,
તેહનો નામ છે પારણો જોય.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૧॥

પચ્ચખાણ કરે કરાવે એક માણસ,
બીજો પચ્ચખાણ પાળે પળાવે;
કહો બેઉમાં જીન આજ્ઞા કોણ પાળી,
સમજુ માણસ ન્યાય મિલાવે.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૨॥

વળી પારણાના ભેદ અનેક છે,
સાંભલજ્યો ભવિ ચિત્ત લગાયો;
ઉપવાસનો પચ્ચખાણ પાળી જમે તે,
ઉપવાસનો પારણો કહેવાયો.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૩॥

એમ જ કોઇને રાત્રિ ચોવિહારજ,
સૂર્ય ઉગ્યે ખાવે પચ્ચખાણ પાળી;
તે ચોવિહારનો પારણો કહી જે,
સમજોજી સમજો ન્યા વિચારી.
ઓ ભોગ વધારો ॥૪૪॥

... એક મહિના સુધી લીલોતરીના

બીજે મહિને ખાવે પચ્ચખાણ પાળીને,
એ પણ પારણો કહીએ ભારી.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪

ઉપવાસ લીલોતરી ને વળી રાત્રિનો,
ઇત્યાદિક પારણો વિવિધ પ્રકારી;
કહો કયા પારણામેં આપે જીન આજ્ઞા.
ઉત્તર આપો શોચ વિચારી.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪

એમ પ્રશ્ન પુછયાનો જવાબ ના આવે,
જબ ટેક રાખણ કુહેતુ લગાવે;
કહે પારણો કરાવતે કરાવતે કોઇ વખતે,
તીર્થંકરનો જીવ જમી જાવે.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૭

તો જમાડણવાલો તીર્થંકર ગોત્ર બાંધે,
એહવો લાભ બતાવે;
એમ અલ્પ પાપને બહુ નિર્જરા,
કહી કહી આડંબર ધર્મ ચલાવે.
ઓ ભોગ. ॥૪૮

પણ એટલો ભેદ ન સમજે,
ભોલા જો દ્રવ્ય તીર્થંકર જમ્યા લાગે ધર્મ;
તો દ્રવ્ય તિર્થંકર જીવ જો ખાધામેં આવે.
તો કેટલો મોટો બાંધશે પાપ કર્મ.
ઓ ભોગ. ॥૪૯

તિણરી વિગત વિવરા શુદ્ધ સાંભળો,
ગતાગતથી જોય વિચારો;
પૃથ્વી પાણી વનસ્પતિ માંહી,
દ્રવ્ય કેવલીના જીવ છે ધારો.
ઓ ભોગ, ॥૫૦

તે જીવ જો ખાધામેં આવે તો,
તેની શ્રદ્ધા લેખે તેને પૂછીજે;
તું કહેતો દ્રવ્ય તીર્થંકર જમ્યા ધર્મ તો,
અર્યાથી કેટલો પાપ ગણી જે.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૧॥

ઓ ન્યાય સાંભળ સમજુ એમ વિચારે,
કુગુરુ એકતરફી વાત બતાવે;
લાભ દર્શાવે દ્રવ્યે જીન જમ્યાનો,
પણ દ્રવ્યે જીનહિંસાની વાત છુપાવે.
ઓ ભોગ. ॥૫૨॥

વલે દ્રવ્યે તીર્થંકર જમાડયા જો ધર્મ,
તો શ્રેણિકને શ્રીકૃષ્ણની રાણી;
દ્રવ્યે તિર્થંકર હતા પતિ પોતાના,
તેહને જમાડયા કિસે આહાર પાણી.
ઓ ભોગ. ॥૫૩॥

પણ પતિ જમાડવાના કાર્યથી તો,
તીર્થંકર ગોત્ર બાંધ્યો નહિ કોય;
તો દ્રવ્યે તીર્થંકરનો જીવ જમ્યાથી,
પારણામેં ધર્મ કિસી વિધ હોય.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૪॥

એમ ખોટી શ્રદ્ધા પગ પગ અટકે,
જબ જીન આજ્ઞા બાહિર ધર્મ બતાવે;
કુગુરૂ પડયા આડંબર માંહે,
તબ ત્યાગ મારગ ઓલખાવણી નાવે.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૫॥

જબ સગવડીઓ ને આડંબરીઓ ધર્મ,
[illegible] [illegible] ચલાયો;
સાધુ શ્રાવક

તબ પજુસણાંમેં પારણા સારૂ,
છકાય કુટો હોંસે પોષાયો.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૬॥

પછે લીલોતરી આદીની થાયે પ્રભાવના,
તેહનાં છાપાં ખૂબ છપાવે;
જુવો સાધુ કેવા પ્રભાવશાળી,
એટલા એટલા માણસો આવે.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૭॥

જબ નામના દેશ પ્રદેશોમાં ફેલે,
મહારાજ સાંભળ હર્ષિત થાવે;
પારણામેં ધર્મ બતાવે ઇણ કારણ,
ઓ અંદરનો ભેદતો વિરલા પાવે.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૮॥

મહારાજ તો થયા નામથી ખુશ,
શ્રાવક ખુશ સહેલો સાંભળી ધર્મ;
બેઉ મિલ આડંબર ધર્મ ચલાયો,
પણ ત્યાગ ભોગરો ન ઓલખ્યો મર્મ.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૯॥

ત્યાગ મારગ છે આત્મા વસ્તુ,
ભોગ મારગ પુદ્ગલ વ્યવહારો;
આતમ પુદ્ગલ સ્વરૂપ જુદા જુદા,
સમજ્યા વિના નહિ સમકિત સારો.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૬૦॥

ભોગ મારગમેં બેઠા છે શ્રાવક,
જમે જમાવે આ સંસારી ચાલ;
પિણ ભોગ વધારામેં ધર્મ ન સમજે,
ભોગ ત્યાગ ઓલખાવણ કઠી આકાળ
ઓ ત્યાગ મારગ. ॥૬૧॥

સંવત ઇકોનિસ નિવ્યાશી વર્ષે,
પોષ વદિ છઠ મંગલવારો
પુજ્યપ્રસાદે સૂરજ જોડી,
દાદર શહેરે હર્ષ અપારો.
ઓ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ ॥૬૨॥

ઇતિ પારણાની ઢાલ સંપૂર્ણ.

———:૦:———

દ્રવ્ય સાતા અને ભાવ સાતાની ઢાલ

શાતા આપ્યા શાતા થાવે એમ કહે બહુ પ્રાણી;
તે શાતા કઇ સાંભલો ડાહ્યા, નહિ કરતા ખેંચાતાણી રે.
સમજુ શાતા અર્થ વિચારો.
પુદ્ગલ શાતાથી પ્રેમ કરી. જીવ શાતા કેમ વિસારો.
॥ રે સમજુ ॥ ૧
પુદ્ગલ શાતાતો સાજ્ય શરીરનો. તે આતમથી ભિન્ન જાણો;
પાંચ ઇંદ્રિના તેવીસ વિષય. પોષે તેહ પિછાણો રે.
॥ સમજુ ॥ ૨
જીવ શાતા કોઈ જીવ અજ્ઞાની. તેહને જ્ઞાન આપી કરે જ્ઞાની;
હિંસાદિક પાંચ આશ્રવ છુડાવે, હુબતાને કાઢે તાણી રે.
॥ સમજુ ॥ ૩
પુદ્ગલ શાતા કરી પરસ્પર, એક એકને બહુ વારો;
અનંતીવાર જીવ થયો ભીખારી, અનંતીવાર શેઠ સારો રે.
॥ સમજુ ॥ ૪
ભીખારી ભીખ માંગવા કારણ, શેઠ તણે ઘેર આવે;
આતો રીત છે કાલ અનાદિની, પોતાની ગરજે પેલાપે જાવે રે.
॥ સમજુ ॥ ૫

ભીખારીને દુઃખીયો દેખી, શેઠ શાતા વપરાઈ;
પુદ્ગલ આપી પુદ્ગલ પોષ્યો, આ પુદ્ગલ શાતા કહેવાઈ રે.
॥ સમજુ ॥ ૬

દુનિયાની ભાગીદારીનો ધન, શેઠે ભીખારીને આપ્યો;
તેમાં નવાઈ શું કરી ભાઈ, એકએક શું સ્નેહ સ્થાપ્યો રે.
॥ સમજુ ॥ ૭

પુદ્ગલ શાતા સબંધ સગલાથી, જીવ કિયો બહુ વારો;
પિણભાવે આતમ શાતા કિયા વિન, નથી થયો કોઇનો ઉદ્ધારો રે.
॥ સમજુ ॥ ૮

જો *દુમકને ઉપદેશ દેઇને, હિંસાદિક છોડાવે;
જ્ઞાનદર્શન નિજ વસ્તુ આપે, આ શાતાથી શાતા થાવે રે.
॥ સમજુ ॥ ૯

ભાવે આતમ શાતાની ઓલખ, કરશે તે નહિ અથડાશે;
પુદ્ગલ શાતાને જીવ શાતા કહેશે, તો ચિહુગતિ ગોથાં ખાશે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૦

પુદ્ગલ શાતા સંસારનો મારગ, તેહને મોહમતવાલા વખાણે;
ધર્મ સબંધ છે આત્મા સાથે, પરમારથ વિરલા જાણે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૧

પુદ્ગલ જીવનો પરિચય અનાદિ, જુદા સમજ્યાથી સમકિત આવે;
તે માંહે રહે જો રાચ્યામાચ્યા, બોધ બીજ નહિ પાવે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૨

વર્ષ નિવાસિ મિગસર મહિને, સુદ નવમી સોમવારો;
પૂજ્ય પ્રસાદે સૂરજ ભાખે, સાતા ભેદ વિચારો રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૩

(સંપૂર્ણ)

* દુમક = કસાઈ.

સાધુ કે આચાર કી ઢાલાં

॥ ઢાલ પહલી ॥

(ભવિયણ સેવો રે સુગુરુ વિચારી એ દેશી)

આધાકર્મી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ નિત્યને,
નિશ્ચય કહ્યા અણાચારી ।
દશવૈકાલિક રે તીજે અધ્યયને,
જોજ્યો આંખ્યાં ઉઘાડી રે ॥
ભવિયણ સેવજ્યો સુગુરુ વિચારી ॥ ૧ ॥

આધાકર્મી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ નિત્યને,
ભિષ્ટ કહ્યા ભગવાન ।
દશવૈકાલિક રે છઠ્ઠે અધ્યયને,
નિરણો કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨ ॥

આધાકર્મી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ નિત્યને,
નરકગામી કહ્યા ભગવાન ।
ઉત્તરાધ્યયન રે વીસમેં અધ્યયને,
નિરણો કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૩ ॥

આધાકર્મી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ,
તિણરા છૂટી વ્રત ભાંગ્યા તણા ।
આચારાંગ રે દૂજે અધ્યયને,
દેખ કરો પિછાણ રે ॥ ભ. ॥ ૪ ॥

આધાકર્મી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ,
તિણમેં છે મોટી ખોડ ।
આચારાંગે પહિલે શ્રુત ખંધે,
કહ દિયા ભગવંત ચાર રે ॥ ભ. ॥ ૫ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે અધોગત જીવ,
વલી કહ્યા છે અનન્ત સંસારી ।
ભગવતી રે પહલે શતક રે નવમેં ઉદ્દેશે,
તિહાં બહુત કિયો વિસ્તારી રે ॥ ભ. ॥ ૬ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે તિણને,
કહ્યા ગ્રહી ને ભેખધારી ।
દોય પક્ષ રા સેવનહાર કહ્યા છે,
સૂયગડાંગ દૂજા શ્રુત ખંધ મંઝારી રે ॥ ભ. ॥ ૭ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક એકવાર ભોગવૈ તિણને,
ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણો ।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યૂં ભોગવં,
તિણને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહણો રે ॥ ભ. ॥ ૮ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ તિણ ને,
સબલો દોષણ લાગૈ ।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યૂં ભોગવૈ
તિણને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ થાગ રે ॥ ભ. ॥ ૯ ॥
સાધૂ કાજે દડ નીપૈ જઠે,
કીડી મકોડી હૈવૈ દાટી ।
અનેક ત્રસ જીવાં ને મારૈ ત્યાંરી,
વિકલાં રી ગત હોસે માઠી રે ॥ ભ. ॥ ૧૦ ॥
અનેક ત્રસ જીવાં ને મારૈ,
અનેકાં પર હૈવૈ દાટી ।
કુગુરુ કાજે જીવ ઇણ વિધ મારૈ,
ત્યાંરી અકલ આડી આઈ પાટી રે ॥ ભ. ॥૧૧॥
શ્વાસ ઉશ્વાસ રૂંધી જીવ મારૈ,
મહામોહની કર્મ બંધાય ।

કહ્યો દશા શ્રુત ખંધ સૂત્ર મેં
તે પિણ વિકલાં ને ખબર ન કાંય રે ॥
ચીગટરો તિણખો નાખૈ જઠૈ,
કિડિયાં લાખાં ગમે આવે।
ઘર નીપૈ કડ રુધૈ જઠૈ,
કિડિયાં લાખાં ગમે મર જાવૈ રે ॥
પોતી કર્મ દોષ સેવૈ તિણને,
કહ્યા ગૃહસ્થી ને ભેષધારી।
દોષ પક્ષરા સેવનહારા કહ્યા છૈ,
સૂયગડાંગ દૂજા શ્રુત ખંધ મંઝારી
પોતી કર્મ દોષમેં આધાકરમી,
દોષ વિશેષ છે ભારો।
સદા નિતરો નિત આધાકરમી દોષ સેવે
તે નિશ્ચય નહીં અણગારો
આધાકરમી સ્થાનક સેવૈ ઉઘાડું,
વલિ સાધૂ બાજે અનાખી
મહામોહની કર્મ બાંધે છે,
દશા શ્રુત ખન્ધ સૂત્ર છે સા
આધાકરમી સ્થાનક સેવૈ ઉઘાડું,
પૂછ્યાથી પાધરું બોલણું ન
મિશ્ર બોલ્યાંથી મહામોહની કર્મ બં
કૂડ કપટથી કામ ચલા
આધાકરમી સ્થાનક સેવૈ ઉઘાડું,
...થી બોલે કૂડ

આધાકરમી સ્થાનક કીધે ઊંચાં,
વળી જૂઠ બોલે જાણુ જાણુ ।
તાંરા જૈસાઈ સાચી તેરાપંથ કેવાય,
નિકલા ગયા બાલક જાણુ રે ॥ ભ. ॥ ૧૯ ॥
કેઈક શ્રાવક તાંરા ભારી કરમી,
જૂઠ બોલતાં ન કરે વિચાર ।
આધાકરમી ને નિર્દોષ કહે છે,
તે ડૂબ ગયા કાલીધાર રે ॥ ભ ॥ ૨૦ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે તિણને,
સાધ સરધે તે મિથ્યાતી ।
ઠાણાંગ રે દશ મેં ઠાણે કહ્યો છે અર્થ,
મુંહડે તણી મતિ જાણુ બાતી રે ॥ ભ. ॥ ૨૧ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે,
તે છે ભારી કરમાં ।
શુદ્ધ બુદ્ધ બાહિરા જીવ અજ્ઞાની,
કેમ પામેં શ્રી જિણ ધરમાં રે ॥ ભ. ॥ ૨૨ ॥
આધાકરમી દોષ સૂતર સૂં બતાયો,
સૂત્ર મેં દોષ અનેક ।
મોલરો લિયો દોષ કહૂં છું,
તે સુણજ્યો આણુવિવેક રે ॥ ભ. ॥ ૨૩ ॥
મોલરો લિયો ભોગવે તિણને,
નિશ્ચય કહ્યા અણાચારી ।
દશવૈકાલિક રે તીજે અધ્યયને,
શંકા મ જાણો લિગારી રે ॥ ભ. ॥ ૨૪ ॥
મોલરો લિયો ભોગવે તિણને,
ભિષ્ટી કહ્યા ભગવાન ।

દશવૈકાલિક રે છટ્ઠે અધ્યયને
　　　　નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૫ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણને,
　　　　નર્કગામી કહ્યા ભગવાન।
ઉત્તરાધ્યયન રે વીસમૈં અધ્યયને,
　　　　નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૬ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ,
　　　　તિણમેં છે મોટી ખોડ।
આચારાંગે પહલે શ્રુત ખંધે,
　　　　કહ દિયા ભગવન્તે ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૨૭ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણરા,
　　　　સુમત ગુપ્ત મહાવ્રત ભાગા।
નિશીથ રે ઉગણીસમૈં ઉદ્દેશે,
　　　　કહ્યા વ્રત વિહૂણા નાગા રે ॥ ભ. ॥ ૨૮ ॥
મોલરો લિયો એક વાર ભોગવૈ,
　　　　તિણને ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણો।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યૂં ભોગવૈ તિણને
　　　　પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહણો રે ॥ ભ. ॥ ૨૯ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણને,
　　　　સબલો દોષણ લાગે।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યું ભોગવૈ,
　　　　તિણને પ્રાયશ્ચિતરો કાંઈ થાગ રે ॥ ભ. ॥ ૩૦ ॥
મોલરો લિયો દોષ સૂત્ર સ્યું બતાઊં,
　　　　સૂત્ર મેં દોષ અનેક।
નિત પિણ્ડ રો દોષ કહૂં છું,
　　　　સુણજ્યો આણ વિવેક રે ॥ ભ. ॥ ૩૧ ॥

દશવૈકાલિક રે છઠ્ઠે અધ્યયને
 નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૫ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણને,
 નર્કગામી કહ્યા ભગવાન।
ઉત્તરાધ્યયન રે વીસમેં અધ્યયને,
 નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૬ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ,
 તિણમેં છે મોટી ખોડ।
આચારાંગે પહલે શ્રુત ખંધે,
 કહ દિયા ભગવન્તે ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૨૭ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણરા,
 સુમત ગુપ્ત મહાવ્રત ભાગા।
નિશીથ રે ઉગણીસમેં ઉદ્દેશે,
 કહ્યા વ્રત વિહૂણા નાગા રે ॥ ભ. ॥ ૨૮ ॥
મોલરો લિયો એક વાર ભોગવૈ,
 તિણને ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણો।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યૂં ભોગવૈ તિણને
 પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહણો રે ॥ ભ. ॥ ૨૯ ॥
મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણને,
 સબલો દોષણ લાગૈ।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યું ભોગવૈ,
 તિણને પ્રાયશ્ચિતરો કાંઈ થા [illegible] ॥ ૩૦ ॥
મોલરો લિયો દોષ [illegible] સ્યું બ
 સૂત્ર [illegible] અનેક।
 પિણ્ડ રો [illegible] કહૂં છું

નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
    તિણને અનાચાર કહ્યા આગ્યાધારી ।
દશવૈકાલિક રે તીજે અધ્યયને,
    શંકા મ જાણો લિગારી રે ॥ ભ. ॥ ૩૨ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
    તિણને ભ્રષ્ટ કહ્યા ભગવાન ।
દશવૈકાલિક રે છઠે અધ્યયને
    જોય કરો પિછાણ રે ॥ ભ ॥ ૩૩ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
    તિણને નરકગામી કહ્યા ભગવાન ।
દશવૈકાલિક રે છઠે અધ્યયને
    નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૩૪ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
    તિણ મેં છે મોટી ખોડ ।
આચારાંગ પહલે શ્રુત ખંધે
    કહ દિયા ભગવન્તે ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૩૫ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘરકો વહિરે એક વાર,
    તિણને ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણો ।
સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યૂં વહિરે તિણને,
    પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહણો રે ॥ ભ. ॥ ૩૬ ॥
નિતરો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
    તિણને સબલો દોષણ લાગે ।
સદા નિત રો ઠેઠ સ્યૂં વહિરે,
    તિણને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ થાગ રે ॥ ભ. ॥ ૩૭ ॥
ભાગલ ભેષધારી નિત રો નિત વહિરે,
    એકણ ઘર કો આહાર ।

પૂછ્યાંથી પાધરા નહીં બોલે,
ઝૂઠ બોલે વિવિધ પ્રકાર રે ॥ ભ. ॥૩૮ ॥
આગલ ભેપધારી નિત શો નિત વહિરે,
એકણ ઘર કો આહાર પાણી ।
પૂછ્યાં થકી પાધરા નહીં બોલે,
ઝૂઠ બોલે જાણ જાણી રે ॥ ભ. ॥ ૩૯ ॥
આહાર તણો સંભોગ ન તોડ્યા,
તે પિણ ખાવા ન કાજૈ ।
એમ માંડલે રા આહાર જુવા જુવા કરે છે,
નિર્લજ્જા મૂલ ન લાજૈ રે ॥ ભ. ॥ ૪૦ ॥

॥ ઢાલ દૂજી ॥

(રે મુનિવર જીવ દયા પ્રતિપાલો એ દેશી)

આધાકરમી સ્થાનક માહે સાધ રેવૈ તો,
પૈહલોઈ મહાવ્રત ભાગો ।
દયા રહિત કહ્યો સૂત્ર ભગવતી મેં
અનન્તા જનમ મરણકરસી આગો રે ॥
મુનિવર જીવ દયા પ્રાંત પાલો ॥ એ આંકડી ॥ ૧ ॥
સર્વ સાવજ રા ત્યાગ કેવૈ તો,
દૂજોઈ મહાવ્રત ભાગો ।
જે ઉવે કેવૈ સ્થાનક મ્હારે કાજ ન કીધો તો,
કપટ સહિત ઝૂઠ લાગો રે ॥ મુ. ॥ ૨ ॥
જે જીવ મુઆ ત્યાંરો શરીર ન આપૈ તો,
અદત્ત ઉણ જીવાં રી લાગી ।
આજ્ઞા લોપી શ્રીઅરિહન્ત દેવની,
તિણસ્યું તીજો મહાવ્રત ગયો ભાગી રે ॥મુ ॥૩॥

થાનક ને આપણા કરિ રાખૈ,
મમતા રહૈ નિત લાગી।
મઠ વાસી મઠ માહેં વસે જ્યું
પાંચમાં મહાવ્રત ગયો ભાગી રે ॥ સુ ॥ ૪ ॥
ચોથો ને છટ્ઠો તે તો કિણ વિધ ભાગ્યા,
આચાર કુશીલિયા ને લેખૈ।
એહવા ભાગલ ફિરે સાધાં ને ભેષ મેં,
તિણને બુદ્ધિવન્ત જ્ઞાન સ્યૂં દેખૈ રે ॥ સુ. ॥ ૫ ॥
એક કાય હણ્યાં સ્યૂં ઉત્કૃષ્ટે ભાંગે,
હિન્સા છઃ કાય રી લાગી।
એક વ્રત ભાંગ્યા સ્યૂં ઉત્કૃષ્ટે ભાંગે,
વ્રત છઊં ગયા ભાગી રે ॥ સુ. ॥ ૬ ॥
ઇણ સ્યું તો દોષ મોટા મોટા સેવૈ,
સાધાંરા ભેષ મઝારો।
તે ચતુર વિચક્ષણ જાણ હુસે તે.
થાંને કેમ સરધે અણગારો રે ॥ સુ. ॥ ૭ ॥
દોષ બેતાલીસ કહ્યા સૂત્રમાં,
બાવન કહ્યા અણાચારો।
એ દોષ સેવ્યાં સેવાયાં,
મહાવ્રત મેં પડસે બિગાડો રે ॥ સુ. ॥ ૮ ॥
આચારાંગ રે બીજે અધ્યયને,
છઠે ઉદ્દેશે નિહાલો।
વચન સુણ સુણને હિયે વિમાસો
મત કરો આલ પંપાલો રે ॥ સુ. ॥ ૯ ॥
કોઈ સ્થાનક નિમિતે ગ્રન્થ દેવે તિણ ને,
સુખ સ્યૂં મતિ સરાવો।

આપસ મેં છઃ કાય જીવાં ને,
સાની કરિ જીવને કાંઈ મરાવો રે ॥ સુ. ॥ ૧૦ ॥
સ્થાનક કરાવતા ને ધર્મ કહી ને,
ભોલાને મત ભરમાવો ।
આપ રહેવા ને જગ્યાં કારણે,
જીવાં ને કાંઈ મરાવો રે ॥ સુ. ॥ ૧૧ ॥
સાધુ કાજે જીવ હણે ત્યારે,
હોસે ભૂંડે સ્યૂં ભૂણડા ।
જે સાધુ ઉણજગ્યાં મેં રહસી તો,
સાધપણો તિણ રો બૂડો રે ॥ સુ. ॥ ૧૨ ॥
જિણ સ્થાનક નિમિતે ગ્રન્થ દિયો તિણને,
ઉત્તરા જીવાં રો ઉણને પાપો ।
ધર્મ જાણે તો પાપ અઠારમોં,
હોસે ઘણો સન્તાપો રે ॥ સુ. ॥ ૧૩ ॥
સાધુ કાજે દડ નીપૈ છપરા છાવૈ,
જીવ અનેક વિધ મારૈ ।
આપ રૂઝૈ વલી વધૈ જીવા સ્યૂ,
ગુરાં રો જનમ બિગાડે રે ॥ સુ. ॥ ૧૪ ॥
યે ધર્મ ઠિકાણે જીવ હણો તો,
દયા કિસી ઠોર પાલો ।
કુગુરાં એ ભરમાયા તુમને
કાંઈ લગાવો કાલો રે ॥ સુ. ॥ ૧૫ ॥
રાત અન્ધારી ને જીવ ન સૂઝે તો,
આડા મત જડો કિંવાડો ।
છઃકાય રા પીયર બાજો તો,
હાથ સ્યૂં જીવ મત મારો રે ॥ સુ. ॥ ૧૬ ॥

જો થાંને સાચી સીખ ન લાગે,
તો મત લેવો સાધવિયાં રો શરણો ।
સાધાં ને રહણો દ્વાર ઉઘાડે,
સાધવિયાં રે ચાલ્યો છે જડણો રે ॥ સુ. ॥ ૧૭ ॥
ગૃહસ્થ સાથે મેલો સંદેશા,
જબ મારી જાવે છઃકાયો ।
વો જોયાં વિના બેવે મારગ મેં,
એહવો મત કરો અન્યાયો રે ॥ સુ. ॥ ૧૮ ॥
એ સાધપણો થાં સ્યૂં પલતો ન દીસે તો,
શ્રાવક નામ ધરાવો ।
શક્તિ સારૂ વ્રત ચોખા પાલો,
દોષણ મતિ લગાવો રે ॥ સુ. ॥ ૧૯ ॥
આચાર થાં સ્યું પલતો ન દીસે તો,
ઔરાં રે માથે મતિ ન્હાખો ।
ભગવન્ત ના કેડાયત બાજો,
તો જૂઠ બોલંતા કયૂં ન શંકો રે ॥ સુ. ॥ ૨૦ ॥
વ્રત વિહૂણા સાધુ બાજે,
યોં હી લોકાં મેં પુજાવે ।
હાલે બાદલ જ્યું થોતા બાજે,
ઓ મોને અચરજ આવે રે ॥ સુ. ॥ ૨૧ ॥
ઇત્યાદિક આચાર માંહીં ને,
પૂરો કેમ કહવાયો ।
હિન્સા માંહી જો ધર્મ થાપો તે,
ચિણ ખબર ન કાયો રે ॥ સુ. ॥ ૨૨ ॥
તેલો કરે તિણ ને તીન દિન કોઈ,
ઉનું પાણી કર પાવે ।

તિણ ને તો આગલે રી શ્રદ્ધા રે લેખે,
એકન્ત પાપ બતાવે રે ॥ સુ. ॥ ૨૩ ॥
ચૌથે દિન આરમ્ભ કરી ને,
છઃકાય હણીને જીમાયો ।
તિણ મેં મિશ્ર ધર્મ પરૂપો તો
ઓ કિણ વિધ મિલસે ન્યાયો રે ॥ સુ. ॥ ૨૪ ॥

તેલા કરે તેહને પાણી પાયાં,
એકન્ત પાપ બતાવે ।
ચૌથ દિન આરમ્ભ કરીને જીમાવે,
તિણ મેં મિશ્ર કિહાંથી થાવે રે ॥ સુ. ॥ ૨૫ ॥

મિશ્ર માહેં ધર્મ કેવે તિણ રી સરધા રે લેખે,
ઓ ઘણો સલ કહવાયો ।
હિન્સા માહેં ધર્મ થાપો તો
સૂત્ર સામો જોવો રે ॥ સુ. ॥ ૨૬ ॥

અર્થ અનર્થ ને ધર્મ રે કાજે,
જીવ હણે મન્દ બુદ્ધિ ।
ધર્મ કાજે જીવ હણે ત્યાંરી.
શ્રદ્ધા ઉન્ધી સ્યૂં ઉન્ધી રે ॥ સુ. ॥ ૨૭ ॥

સમુચય આચાર સાધુ રો બતાયો,
તિણ મેં રાગ દ્વેષ મતિ આણો ।
એ વચન સુણ સુણ હિયે વિમાસો,
મત કરો ખાંચા તાણો રે ॥ સુ. ॥ ૨૮ ॥

પ્રીત પુરાણી થી થાં સ્યૂં પહલી,
તિણ સ્યું ભિન ભિન કર સમઝાઊં ।

સંવત્ અઢારેં વરસ તેત્રીસે,
મેડતા શહર મઝારે ।
વૈશાખ વદી દશમ દિન થાં ને,
સીખ દીની હિતકારે રે ॥ સુ. ॥ ૩૦ ॥

॥ દોહા ॥

પહિલા અરિહન્ત ને નમૂં, જયાં સાર્યાં આતમ કામ ।
વલે વિશેષે વીર ને, તે શાસણ નાયક સ્વામ ॥ ૧ ॥
તિણ કારજ સાઝી આપણા પહુન્તા છે નિરવાણ ।
સિદ્ધા ને વન્દણા કરૂં, જયાં મેટ્યા આવણ જાણ ॥ ૨ ॥
આચારજ સહુ સારસા, ગુણ રતના રી ખાણ ।
ઉપાધ્યાય ને સરવ સાધુજી, એ પાંચૂ પદ વખાણ ॥ ૩ ॥
વાંદીજે નિત તેહને, નીચો શીશ નમાય ।
ગુણ ઓલખ વન્દણા કરો, જ્યું ભવ ભવરા દુઃખ જાય ॥૪॥
સુગુરુ કુગુરુ દોનૂં તણી, ગુણ વિના ખબર ન કાય ।
પ્રથમ કુગુરુને ઓલખો, સુણો સૂતર રો ન્યાય ॥ ૫ ॥
સૂતર સાખ દિયાં વિના, લોક ન માને વાત ।
સાંભલ ને નર નારિયાં, છોડો મૂલ મિથ્યાત ॥ ૬ ॥
કુગુરુ ચરિત અનન્ત છે, તે પૂરા કેમ કહાય ।
થોડા સા પરગટ કરૂં, તે સુણજ્યો ચિત્ત લાય ॥ ૭ ॥

॥ ઢાલ ત્રીજી ॥

(ઊધી સરધા કોઇ મત રાખો—એ દેશી)

ઓલખણાં દોરાં ભવ જીવાં,
કુગુરુ ચરિત અનન્તજી ।

રાંધતાં દોષ ન આવૈ તિણ રો,
ઇમ ભાખ્યો ભગવન્તજી ।
સાધુ મત જાણો કોઇ ચલગત સૂં ॥ ૧ ॥
આધાકરમી થાનક મેં રહે તો,
પડ્યો ચારિત મેં ભેદજી ।
નિશીથ રે દશમેં ઉદ્દેશે,
ચાર માસ રો છેદજી ॥ સા. ॥ ૨ ॥
આહારે સાધુ કહ્યા જૂવા જૂવા,
એક વિરાધે કાયજી ।
ભાખ કહ્યો શ્રી વીર જિણેશ્વર,
સાધ મ જાણો સોયજી ॥ સા. ॥ ૩ ॥
આહાર સેજ્યા ને વસતર પાતર,
અશુધ લિયાં નહીં સન્તજી ।
દશવૈકાલિક છઠે અધ્યયને,
ભીખ કહ્યો ભગવન્તજી ॥ સા. ॥ ૪ ॥
અચિત વસ્તુ ને મોલ લિરાવૈ,
તો સુમત ગુપત હુવે ખાણજી ।
મહાવરત પાંચૂં હી ભાંગે,
તિણ રો ચોમાસી ડંડજી ॥ સા. ॥ ૫ ॥
એ તો ભાવ નિશીથ મેં ચાલ્યા,
ઉગણીસમેં ઉદ્દેશજી ।
સુધ સાધુ વિણ કુણ સુણાવૈ,
સૂત્રની ઊંડી રેંશજી ॥ સા. ॥ ૬ ॥
પુસ્તક પાતરા ઉપાસરાદિક,
લિવરાવે લે લે નામજી ।
આછા ભૂણ્ડા કહી મોલ બતાવે,
કરે ગૃહસ્થ રો કામજી

આહક ને તો કહ્યો કહીજે,
કુગુરુ બીચ દલાલજી।
વેચણવાલો કહ્યો વાણીયો
તીનાં રે એક હવાલજી ॥ સા ॥ ૮ ॥
ક્રય વિક્રયમેં વરતે તે તો.
મહા દોષ છે એહજી।
પેંતીસમાં ઉત્તરાધ્યયન મેં,
સાધુ ન કહ્યો તેહજી ॥ સા. ॥ ૯ ॥
નિત કો વહિરે એકણ ઘર કો,
ચ્યારાં મેં એક આહારજી।
દશવૈકાલિક તીજ અધ્યયને.
સાધુને કહ્યો અણાચારજી ॥ સા. ॥ ૧૦ ॥
જો લાવે નિત ધોવણ પાણી,
તિણ લોપ્યો સૂતર રો ન્યાયજી।
બતલાયાં બોલે નહી સૂધા,
દૂષણ દેવે છિપાયજી ॥ સા. ॥ ૧૧ ॥
નહિં કલ્પૈ તે વસ્તુ વહિરે,
તિણ મેં મોટી ખોડજી।
આચારાંગ પહિલે શ્રુતખંધે,
કહિ દિયો ભગવન્ત ચોરજી ॥ સા. ॥ ૧૨ ॥
પહિલો વરત તો પૂરો પડિયો
જબ આડા જડે કિંવાડજી।
કાંટા આગલ હોડા અટકાવૈ.
તે નિશ્ચય નહીં અણગારજી ॥ સા. ॥ ૧૩ ॥
પોતે હાથે જડે ઉઘાડે,
કરે જીવાં રા જ્યાનજી।

ગૃહસ્થ ઉઘાડને આહાર વહિરાવૈ,
જદ કરૈ અણહુન્તા ફેનજી ॥ સા. ॥ ૧૪ ॥
સાધવિયાં ને જડણો ચાલ્યો
તિણ રી મ કરો તાણજી ।
યાં લારૈ કોઈ સાધુ જડૈ તો,
ભાગલ રા અહનાણજી ॥ સા. ॥ ૧૫ ॥
મન કરને જો જડણો વંછે,
તિણ નહીં જાણી પરપીડજી ।
પૈંતીસમાં ઉત્તરાધ્યયનમેં,
વરજ ગયા મહાવીરજી ॥ સા. ॥ ૧૬ ॥
પરનિન્દા મેં રાતા માતા,
ચિત્ત મેં નહીં સંતોષજી ।
વીર કહ્યો દશમાં અગમાંહિ,
તિણ મેં તેરૈ દોષજી ॥ સા. ॥ ૧૭ ॥
કહે દીક્ષા લે તો મો આગલ લીજૈ,
ઔર કનૈ દે ટાલજી ।
કુગુરુ એહવા સૂંસ કરાવૈ,
આ ચોડૈ ઊન્ધી ચાલજી ॥ સા. ॥ ૧૮ ॥
ઇણ બંધા થી મમતા લાગૈ,
ગૃહસ્થ સૂં ભેલપ થાયજી ।
નિશીથ રૈ ચોથૈ ઉદ્દેશૈ,
દંડ કહ્યો જિનરાયજી ॥ સા. ॥ ૧૯ ॥
જિમણવારમેં વહિરણ જાવૈ,
આ સાધાંરી નહીં રીતજી ।
વરજ્યો આચારાંગ બૃહત્કલ્પ મેં,
વલી ઉત્તરાધ્યયન નિશીથજી ॥ સા. ॥ ૨૦ ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ સા. ॥ ૨૧ ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ સા. ॥ ૨૨ ॥

[illegible] પડિહારે
[illegible] આહારજી।
[illegible]
[illegible] હુવે ખુવારજી ॥ સા. ૨૩ ॥

અણજાણ ને દીક્ષા દીધી તો,
ભગવાનની આજ્ઞા બારજી।
નિશીથ રે [illegible] ભૂલ ન માને,
તે વિકલ હુવા વિકરાલજી ॥ સા. ॥ ૨૪ ॥

વિણ પડલેહ્યાં પુસ્તક રાખે,
તો જમે જીવાં રાં જાલજી।
મેં કુંથવા ઉપજે માંકડ,
જિણ બાંધી ભાગી પાલજી ॥ સા. ॥ ૨૫ ॥

જાવે વરસ છ માસ નિકલિયાં,
તો પહિલો વરત હુવે ખણ્ડજી।
નિત પડલેહ્યાં વિણ મેલે તિણ ને,
એક માસ રો દણ્ડજી ॥ સા. ॥ ૨૬ ॥

ગૃહસ્થ સાથે કહે સંદેશો,
તો ભેલો હુવે સંજોગજી।

ણ ને સાધુ કિમ સરધીજે,
લાગો જોગને રોગજી ॥ સા. ॥ ૨૭ ॥
આચાર વિવરાસુધ કહી કહી,
આની કર ગૃહસ્થ બોલાયજી।
ાગદ લિખાવે કરી આમના,
પર હાથ દેવે ચલાયજી ॥ સા. ॥ ૨૮ ॥
ખાવણ જાવણ બેસણ ઉઠણરી,
જાયગા દેવે બતાયજી।
ઇત્યાદિક સાધુ કહે ગૃહસ્થ ને,
તો બેહૂં બરાબર થાયજી ॥ સા. ॥ ૨૯ ॥
ગૃહસ્થને દેવે નોટ પાતરાં,
પૂઠાં પરત વિશેષજી।
રજોહરણા ને પૂંજણી દેવે,
તે ભિષ્ટ હુવા લેઈ ભેષજી ॥ સા. ॥ ૩૦ ॥
પૂછે તો કહે પરઠ દિયા મેં,
કૂડ કપટ મન માંહિજી।
કામ પડે જબ જાય ઉરાલે,
ન મિટી અન્તર ચાહિજી ॥ સા. ॥ ૩૧ ॥
કહે પરઠ્યાં ગૃહસ્થ ને દેઈ,
બોલે બોલ અન્યાયજી।
કહ્યો આચારાંગ ઉત્તરાધ્યયન મેં,
સાધુ પરઠે એકન્ત જાયજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥
કરે ગૃહસ્થ સૂં સદલા બદલો.
પંડિત નામ ધરાયજી।
પૂરી પડી સગલાં વરતાં રી,
ભેષ લે ભૂલા જાયંજી ॥ સા. ॥ ૩૩ ॥

થોડી ઉપધિ ગૃહસ્થને દીધાં.
વરત રહે નહીં એકજી ।
ચૌમાસી ૮૮ નિશીથ મેં ગુંથ્યો,
તિણ છોડી જીન ધર્મ ટેકજી ॥ સા. ॥ ૩૪ ॥
વિન આંકુસ જિમ હાથી ચાલે,
ઘોડા વિગર લગામજી ।
એહવી ચાલ કુગુરાં રી જાણો.
કહવાને સાધુ નામજી ॥ સા. ॥ ૩૫ ।
અણુકંપા નહીં છહું પાન ની
ગુણ વિન કહે અમે સાધજી ।
આ ચરચા અણુયોગ દુવારમેં,
વિરલા પરમારથ લાધજી ॥ સા. ॥ ૩૬ ॥
કહ્યો આચારાંગ ઉત્તરાધ્યેન મેં.
સાધુ કરે ચાલતાં વાતજી ।
ઊંચી તિરછી દ્રિષ્ટિ જોવૈ,
તો હુવૈ છઃકાય રી ઘાતજી ॥ સા. ॥ ૩
સરસ આહાર લે વિન મરયાદા,
તો વધે દેહીરી લોથજી
કાચ મણિ પરકાશ કરૈ જ્યું,
કુગુરુ માયા થોથ ॥ ૩
દબક દબક ઉતાવલા ચાલૈ,
ત્રસ થાવર માર્યા જાય
ઇરજ્યા સુમત જોયાં વિન ચાલે,
તે કિમ સાધુ થાય ૩
કપડે મેં લોપી મરયાદા,
લાંબા પના લગાયજી ।

ઈધકા રાખે દોય પુર ઉંડે,
વલે બોલે મૃષાવાયજી ॥ સા. ॥ ૪૦ ॥
રૂષ્ટપુષ્ટ કર માંસ વધારે,
કરે વિગૈરા પૂરજી ।
માઠાં પરિણામાં નારયાં નિરખે,
તો સાધુપણા થી દૂરજી ॥ સા. ॥ ૪૧ ॥
ઉપગ્રણ જો અધિકાં રાખે
તિણ મોટો કિયો અન્યાયજી ।
નિશીથ રે સોલમેં ઉદ્દેશે,
ચોમાસી ચારિત જાયજી ॥ સા. ॥ ૪૨ ॥
મૂરખ ને ગુરુ એહવા મિલિયા,
તે લેઈ ડુબસી લારજી ।
સાચો મારગ સાધુ બતાવે,
તો લડવા ને હુવે ત્યારજી ॥ સા. ॥ ૪૩ ॥
એહવા ગુરુ સાચા કરી માને,
તે અન્ધ અજ્ઞાની બાળજી ।
ઝોડા પડે ઉત્કૃષ્ટા તિણ મેં,
રુલે અનન્તો કાલજી ॥ સા. ॥ ૪૪ ॥
હલુકરમી જીવ સુણ સુણ હરખે,
કરે ભારી કર્મા દ્વેષજી ।
સૂતર રો ન્યાય નિન્દા કર જાને,
તો દૂખે વલે વિશેષજી ॥ સા. ॥ ૪૫ ॥

॥ દોહા ॥

ભેખ પહર્યો ભગવાન રો, સાધુ નામ ધરાય ।
આચાર મેં ઢીલા ઘણા, તે કહ્યો કઠા લગ જાય ॥ ૧ ॥

ત્યાંને વાંદે ગુરુ જાણને, વલે કૂડી કરે પખપાત ।
ત્યાં જૂઠા ને સાચા કરણ ખપે, ત્યારે મોટા શાલ મિથ્યાત ॥

કુગુરુ તણા પગ વાંદને, આગે બૂડા જીવ અનન્ત ।
વલે બૂડે ને બૂડસી ઘણા, ત્યારો કહતાં ન આવે અન્ત ।

સાધ મારગ છે સાંકડો. તિણમેં ન ચાલે ખોટ ।
આગાર નહીં ત્યારે પાપરો, ત્યાં વરત કિયા નવકોટ ॥૪॥

ભેખધારી ભાગલ ઘણાં, ત્યાંસૂં પલે નહીં આચાર ।
કુણ કુણ અકારજ કર રહ્યા, તે સુણજ્યો વિસતાર ॥ ૫ ॥

॥ ઢાલ ચૌથી ॥

(આદર જીવ ખિમ્યાં ગુણ આદર એ દેશી)

કુગુરુ તણા ચરિત ચાવા કર સૂં,
સૂતરની દેઈ સાખજી ।
સુમતા આણ સુણો ભવ જીવાં,
શ્રીવીર ગયા છે ભાખજી ॥
સાધ મત જાણો ઈણ આચારે ॥ ૧ ॥

જો થે કુગુરુ સેંઠા કર ઝાલ્યા,
તો સુણ સુણ મ કરો દ્વેષજી ।
સાચ જૂઠ રો કરો નિવેરો,
સૂતર સામો દેખજી ॥ સા. ॥ ૨ ॥

જીમણવાર માંહી સૂં કોઈ ગૃહસ્થ,
લ્યાવે ધોવણ પાણી માંટજી ।
પછે આપ તણે ઘરે આણ વહિરાવે,
તે કરે ભેપ ને ભાંટજી ॥ સા. ॥ ૩ ॥

જાણ જાણુને સાધુ બહિરે,
તિણ લોપ દિયા આચારજી।
તે પ્રત્યક્ષ સાહમો આણ્યો લેવૈ,
ત્યાંને કિમ કહિજે અણગારજી ॥ સા. ॥ ૪ ॥

એ અણાચાર ઉઘાડી સેવૈ,
જે સાહમો આણ્યો લે આહારજી।
દશવૈકાલિક તીજે અધ્યયને,
કોઈ જોવો આંખ ઉઘારજી ॥ સા. ॥ ૫ ॥

સાધ સાધવી ઠલે માત્રે,
એકણ દરવાજે જાયજી।
વીર વચન સૂં ઉલટા પડિયા,
ચવડે કરે અન્યાયજી ॥ સા. ॥ ૬ ।

ગાંવ નગર પુર પાટણ પાડા,
તિણરો હુવે એક નિકાલજી।
તિહાં સાધ સાધવી નહીં રહે ભેલા,
આ બાંધી ભગવન્ત પાલજી ॥ સા. ॥ ૭ ।

એકણ દરવાજે સાધ સાધવી,
જાવૈ નગરી બારજી।
તો અપ્રતીત ઉઠે લોકાં મેં,
કેઈ વરત ભાગૈ હુવૈ ખુવારજી ॥ સા. ॥ ૮ ॥

જુદા જુદા નિકાલ છે તો પિણ
કેઈ જાવૈ એકણ દરવાજજી।
ધેઠા હટક ન માનૈ કિણરી,
વલે ન માનૈ મન મેં લાજજી ॥ સા. ॥ ૯ ॥

એક નિકાલ તિહાં રહિણોઈ વરજયો,
તો કિમ જાએ એકણ દુવારજી।

એ બૃહત્કલ્પ રે પહિલે ઉદ્દેશે,
તે બુધવન્ત કરો વિચારજી ॥ સા. ॥ ૧૦
ગૃહસ્થને ઘર જાય ગોચરી,
જો જડિયો દેખે દુવારજી।
તિહાં સુધ સાધુ તો ફિર જાય પાછા,
ભાગલ જાવૈ ખોલ કિંવારજી ॥ સા. ॥ ૧૧।
કેઈ ભેખધાર્યાં રે એહવી સરધા
જો જડિયો દેખૈ દુવારજી।
તો ધણી તણી આગન્યા લેઈ ને
માંહિ જાવૈ ખોલ કિંવારજી ॥ સા. ॥ ૧૨ ॥
હાથ સૂં સાધ કિંવાર ઉઘાડે,
માંહિ જાવૈ વહિરણ ને આહારજી।
ઇસડી દીક્ષા કરે પરૂપણા,
તે વિકલ હુવા વિકરાલજી ॥ સા. ॥ ૧૩ ॥
કિંવાર ઉઘાડી ને આહાર વહિરણ રો,
મૂલ ન સરધૈ પાપજી।
કદા ન ગયા તો પણ ગયા સરીખા,
આ કર રાખી છે થાપજી ॥ સા. ॥ ૧૪ ॥
કિંવાર ઉઘાડ ને વહિરણ ને જાવૈ,
તો હિંસા જીવાં રી થાયજી।
તે આવસગ સૂતર માંહિ વરજ્યો,
ચોથા અધ્યયન રે માંયજી ॥ સા. ॥ ૧૫ ॥
ગાંવ નગર બાહેરે ઉતરિયો,
કરકે અથવાગે તાહિજી।
જો સાધુ રાત રહે જિણ ઠામે,
તે નહીં જિન આગ્યા માંહિજી ॥ સા. ॥ ૧૬ ॥

એક રાત રહે કટક મેં તિણ ને
ચ્યાર માસ રો છેદજી ।
એ બૃહત્કલ્પ રે તીજે ઉદ્દેસે,
તે સુણ સુણ મ કરો ખેદજી ॥ સા. ॥ ૧૭ ॥
ઇસડા દોષ જાણી ને સેવે,
તિણ છોડી જીણ ધર્મ રીતજી ।
એહવા ભિષ્ટ આચારી ભાગલ
ત્યાંરી કુણ કરસી પરતીતજી ॥ સા. ॥ ૧૮ ॥
બિન કારણ આંખ્યાં મેં અંજણ
જો ઘાલે આંખ મઝારજી
ત્યાંને સાધવિયાં કેમ સરધીજે,
ત્યાં છોડ દિયો આચારજી ॥ સા. ॥ ૧૯ ॥
બિન કારણ જો અંજણ ઘાલે
તો શ્રી જિન આજ્ઞા બારજી ।
દશવૈકાલિક તીજે અધ્યયન,
તે ઉઘાડો અનાચારજી ॥ સા. ॥ ૨૦ ॥
વસ્ત્ર પાત્ર પોથી પાનાદિક,
જાય ગૃહસ્થ રે ઘરે મેલજી ।
પછી વિહાર કર દે ઘણી ભલામણ,
તિણ પ્રવચન દીયા ઠેલજી ॥ સા. ॥ ૨૧ ॥
પછે ગૃહસ્થ આંહમા સાંહમા મેલતાં,
હિંસ્યાં જીવા રી થાયજી ।
તિણ હિંસા સૂ ગૃહસ્થ ને સાધુ,
દોનૂં ભારી હુવે તાયજી ॥ સા. ॥ ૨૨ ॥
ભાર ઉપરાવે ગૃહસ્થ આગૈ,

નશીથ રે બાર મેં ઉદ્દેશે,
ચોમાસી ચારિત જાયજી ॥ સા. ॥ ૨૩ ॥
વલે વિણ પડલેહાં રહે સદા નિત,
ગૃહસ્થ રા ઘર માંયજી ।
ઓ સાધપણો રહસી કિમ ત્યાંરો,
જોવો સૂતર રો ન્યાયજી ॥ સા. ॥ ૨૪ ॥
જો વિણ પડલેહ્યાં રહે એકણ દિન,
તિણને ડંડ કહ્યો માસીકજી ।
નિશીથ રે દૂજે ઉદ્દેશે.
તિહાં જોય કરો તહતીકજી ॥ સા. ॥ ૨૫ ॥
માતપિતાદિક સગા સનેહી,
ત્યાંરા ઘર મેં દેખે ખાલજી ।
ત્યાંને પરિગરો સાધ દિરાવે,
આ ચોડે કુગુરુ રી ચાલજી ॥ સા. ॥ ૨૬
સાનીકરસાધ દિરાવે રૂપિયા,
વરત પાંચમાં ભાગજી ।
વલે પૂછ્યાં જૂઠ કપટ સૂં બોલે
ત્યાં પહિર બિગાર્યો સાંગજી ॥ સા. ॥ ૨૭
ન્યાતીલાને દામ દિરાવે,
તિણ રે મોહ ન મિટિયો કોયજી ।
વલે સાર સંભાર કરાવે ત્યાંરી,
તે નિશ્ચય સાધ ન હોયજી ॥ સા. ॥ ૨૮
અનરથ રો મૂલ કહ્યો પરિગરો,
ઠાણાંગ તીજે ઠાણજી ।
તિણ રી સાધ કરે દલાલી,
તે પૂરા મૂઢ અજાણજી ॥ સા. ॥ ૨૯

ઋતુ ઉન્હાલે પાણી હારૈં,
ગૃહસ્થ રા કામ મઝારજી ।
મનમાને જ્યમ પાણી સૂંપૈ,
તે આ જિન આજ્ઞા બારજી ॥ સા. ॥ ૩૦ ॥
ગૃહસ્થ રા ભાજન મેં સાધુ,
જીમે અસણાદિક આહારજી ।
તિણ ને ભિષ્ટ કહ્યો દશવૈકાલિક મેં,
છઠા અધ્યયન મઝારજી ॥ સા. ॥ ૩૧ ॥
કેઈ સાંગ પહિર સાધવિયાં બાજૈ,
પિણ ઘટ માંહિ નહીં વિવેકજી ।
આહાર કરૈં જડ જડૈ કિવાડ,
વલે દિન માંહિ વાર અનેકજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥
દરરૈ માતરૈ ગોચરી જાવૈ,
જબ આય જડૈ કિવારજી ।
વલે સાધાં કનૈં આવૈ તોહી જડને,
ત્યાંરો બિગર ગયો આચારજી ॥ સા. ॥ ૩૩ ॥
સાધવિયાં ને જડણો ચાલ્યો,
તે શીલાદિક રાખણ કાજજી ।
ઔર કામ જો જડૈ સાધવી,
તિણ છાડી સંજમ લાજજી ॥ સા. ॥ ૩૪ ॥
આવસગ માંહિ લિખ્યા કહી જણિયાં,
આલોવણ ખાંતે તાહિજી ।
મન કરને જડણો નહિ વંછે,
ઉત્તરાધ્યયન પૈંતીસમાં માંહિજી ॥ સા. ॥ ૩૫ ॥
ઔષધ આદ દે વહિરી આણૈં,
કોઈ વાસી રાખે રાતજી ।

રૂપિયા મેહલાવે ઓર તણે ઘર,
ઇસડા સૈંઠા કરૈ કામજી।
તે પિણ હાથ પરત આવાં વિન,
દીક્ષા દે મૂંડે તામજી ॥ સા. ॥ ૪૩ ॥

પછે ગરજીવાસી વિકલાં સૂ ડરતાં,
પરત લિખૈ દિન રાતજી।
જીવ અનેક મરૈ તિણ લિખતાં.
કરૈ ત્રસ થાવર રી ઘાતજી ॥ સા. ॥ ૪૪ ॥

ઇણ વિધ સાધુ પરત લિખાવૈ
તિણ સંયમ દીધો ખોયજો।
જે દયા રહિત છે એહુવા દુષ્ટી,
તે નિશ્ચય સાધ ન હોયજી ॥ સા. ॥ ૪૫ ॥

છઃકાય હણીને પરત લિખી તે.
આધાકરમી જાણજી।
તેહિજ પરત તો સાધુ વહિરૈ,
તો ભાગલ રા એહનાણજી ॥ સા. ॥ ૪૬ ॥

વલે તેહિજ પરત ટોલા મેં રાખૈ,
આધાકરમી જાણજી।
જે સામિલ હુવા તે સઘલા ડૂબા,
તિણ મેં શંકા મત આણજી ॥ સા. ॥ ૪૭ ॥

આધાકરમી રા લેવાલ રૂલૈ તો.
ઉત્કૃષ્ટો કાલ અનન્તજી।
દયા રહિત કહ્યો તિણ સાધુ ને,
ભગવતી મેં ભગવન્તજી ॥ સા. ॥ ૪૮ ॥

કોઈ શ્રાવક સાધ સમીપે આએ,
હરષે વાંદે પગ ઝાલજી।

જદ સાધુ હાથ દે તિણ રે માથે,
આ ચોર કુગુરુ રી ચાલજી ॥ સા. ॥ ૪૯ ॥
ગૃહસ્થ રે માથે હાથ દે તો,
ગૃહસ્થ બરાબર જાણજી ।
આવતાં નિકલતાં ને સાધુ સારૈ
તે તિણ વિકલ સમાનજી ॥ સા. ॥ ૫૦ ॥
ગૃહસ્થ રે માથે હાથ દિયો તિણ,
ગૃહસ્થ સૂં કીધો સંભોગજી ।
તિણને સાધુ કિમ સરધીજે,
લાગો જોગ ને રોગજી ॥ સા. ॥ ૫૧ ॥
દશવૈકાલિક આચારાંગ માંહી,
વલે જોવો સૂત્ર નિશીથજી ।
ગૃહસ્થ ને માથે હાથ દેવે
આ પ્રત્યક્ષ ઉન્ધી રીતજી ॥ સા. ॥ ૫૨ ॥
ચેલા કરે તે ચોર તણી પરૈ,
ઠગ પાસીગર જ્યૂં તામજી ।
ઉજબક જ્યૂં તિણ ને ઉચકાવૈ,
લે જાય મૂંડે ઓર ગામજી ॥ સા. ॥ ૫૩ ॥
આછો આહાર દિખાવૈ તિણ ને,
કપડાદિક મહીં દિખાયજી ।
ઇત્યાદિક લાલચ લોભ બતાવૈ,
ભોલા ને મૂંડે ભરમાયજી ॥ સા. ॥ ૫૪ ॥
ઇણ વિધ ચેલા કર મત બાંધ્યો,
તે ગુણ વિન કોરો ભેખજી ।
સાધ પણાં રો સાંગ પહિર ને,
ભારી હુવૈ વિશેષજી ॥ સા. ॥ ૫૫ ॥

મૂંડ મુંડાય ભેલા કીધા,
ત્યાં સૂં પલે નહીં આચારજી।
ભૂખ તૃષા પિણ ક્ષમણી ન આવૈ,
જદ લેવૈ, અસુધ પિણ આહારજી ॥ સા. ॥૫૬॥

અનલ અજોગ ને દીક્ષા દીધાં,
તો ચારિત્ર રો હુવૈ ખૂણજી
નિશીથ રે ઉદ્દેશૈ ઇગ્યાર મેં,
ચૌમાસી રો ડંડજી ॥ સા. ॥ ૫૭ ॥

વિવેક વિકલ બાલક બૂઢા ને,
પહિરાવૈ સાંગ શિતાબજી।
ત્યાંને જીવાદિક પદારથ નવ રા,
જાબક ન આવૈ જાબજી ॥ સા. ॥ ૫૮ ॥

શિષ્ય કરણો તો નિપુણ બુધ વાલો,
જીવાદિક જાણૈ તાહિજી।
નહીંતર એકલ રહણો ટોલા મેં,
ઉત્તરાધ્યયન બત્તીસમાં માંહિજી ॥ સા. ॥ ૫૯ ॥

કેઈ દેવે લીંપે હાથાં સૂં થાનક,
તે પિણ ઠગલિયા કૂડજી।
ઇસડા કામ કરૈ તિણ સાધુ,
પાડી ભેખ માંહેં ધૂડજી ॥ સા. ॥ ૬૦ ॥

જો દેવે લીંપૈ થાનક ને સાધુ,
તિણ શ્રી જિણ આજ્ઞા ભંગજી।
તીજા વરત રી તીજી ભાવના,
તિહાં વરજ્યો દશમેં અંગજી ॥ સા. ॥ ૬૧ ॥
છતી સાધવિયાં છે ટોલા મેં,
વલે કારણ ન પડ્યો કોયજી।

જદ સાધુ હાથ દે તિણ રે માથૈ,
આ ચોડે કુગુરુ રી ચાલજી ॥ સ
ગૃહસ્થ રૈ માથૈ હાથ દેવૈ તો,
ગૃહસ્થ બરોબર જાણજી।
એહવાં વિકલાં ને સાધુ સરધૈ
તે પિણ વિકલ સમાનજી ॥ સા. ॥
ગૃહસ્થ રૈ માથે હાથ દિયો તિણ,
ગૃહસ્થ સૂં કીધો સંભોગજી।
તિણને સાધુ કિમ સરધીજે,
લાગો જોગ ને રોગજી ॥ સા. ॥ ૫
દશવૈકાલિક આચારાંગ માંહી,
વલે જોવો સૂત્ર નિશીથજી।
ગૃહસ્થ ને માથે હાથ દેવૈ
આ પ્રત્યક્ષ ઉન્ધી રીતજી ॥ સા. ॥ ૫૨
ચેલા કરે તે ચોર તણી પરૈ,
ઠગ પાસીગર જ્યૂં તામજી।
ઉજબક જ્યૂં તિણ ને ઉચકાવૈ,
લે જાય મૂકૈ ઓર ગામજી ॥ સા. ॥ ૫૩ ॥
આછો આહાર દિખાવૈ તિણ ને,
કપડાદિક મહીં દિખાયજી।
ઇત્યાદિક લાલચ લોભ બતાવૈ,
ભોલા ને મૂંડે ભરમાયજી ॥ સા. ॥ ૫૪ ॥
ઇણ વિધ ચેલા કર મત બાંધ્યા,
તે ગુરુ વિન કોરો બોધજી।
સાધ પણાં રો સાંગ પહિર ને,
ભારી હુવૈ વિશેષજી ॥ સા. ॥ ૫૫ ॥

મૂંડ મુંડાય ચેલા કીધો,
ત્યાં સૂં પલે નહીં આચારજી।
ભૂખ તૃષા પિણ ક્ષમણી ન આવૈ,
જદ લેવૈ, અસુધ પિણ આહારજી॥ સા. ॥૫૬॥

અનલ અજોગ ને દીક્ષા દીધાં,
તો ચારિત્ર રો હુવૈ ખણ્ડજી
નિશીથ રે ઉદ્દેશૈ ઇગ્યાર મેં,
ચૌમાસી રો ડણ્ડજી ॥ સા. ॥ ૫૭ ॥

વિવેક વિકલ બાલક બૂઢા ને,
પહિરાવૈ સાંગ સિતાબજી।
ત્યાંને જીવાદિક પદારથ નવ રા,
જાબક ન આવૈ જાબજી ॥ સા. ॥ ૫૮ ॥

શિષ્ય કરણો તો નિપુણ બુધ વાલો,
જીવાદિક જાણૈ તાહિજી।
નહીંતર એકલ રહણો ટોલા મેં,
ઉત્તરાધ્યયન બત્તીસમાં માંહિજી॥ સા. ॥ ૫૯ ॥

કેઈ દૈડે લીંપૈ હાથાં સૂં થાનક,
તે પિણ ઢગલિયા કૂરજી।
ઇસડા કામ કરૈ તિણ સાધુ,
પાડી ભેખ માંહૈ ધૂરજી ॥ સા. ॥ ૬૦ ॥

જો દૈડે લીપૈ થાનક ને સાધુ,
તિણ શ્રી જિણ આજ્ઞા ભંગજી।
તીજા વરત રી તીજી ભાવના,
તિહાં વરજ્યો દશમેં અંગજી ॥ સા. ॥ ૬૧ ॥

સાધ્વિયાં છે ટોલા મેં,
વલે કારણ ન પડ્યો કોયજી।

તો પિણ દોય સાધવિયાં કરે ચોમાસો,
એ દોષ ઉઘાડો જોયજી ॥ સા. ॥ ૬૨ ॥
દોય સાધવી કરે ચૌમાસો,
તે જિન આજ્ઞા મેં નાહિંજી।
ત્યાંને વરજ્યો છે વ્યવહાર સૂતર મેં,
પાંચમા ઉદ્દેશા માંહજી ॥ સા. ॥ ૬૩ ॥
કારણ વિના એકલી સાધવી,
અસણાદિક વહિરણ જાયજી।
વલે ઠરડે પણ એકલડી જાવૈ,
તે નહિં જિન આજ્ઞા માંયજી ॥ સા. ॥ ૬૪ ॥
વલે એકલડી ને રહણો વરજ્યો,
ઇત્યાદિક બોલ અનેકજી।
બૃહત્કલ્પ રે પાંચમે ઉદ્દેશે,
તે સમજો આણ વિવેકજી ॥ સા. ॥ ૬૫ ॥
કુગુરુ એહવા હીણ આચારી,
સાધાં સૂં દે ભિડકાયજી।
આપ તણા કિરતબ સૂં ઢરતાં,
જિન મારગ દિયો છિપાયજી ॥ સા. ॥ ૬૬ ॥
કેયક કુગુરાં ને ગુરુ કર માને,
ત્યારે અભિન્તર મેં અન્ધકારજી।
ગુરુ મેં મિલ ગાય અજ્ઞાની,
તે [illegible] જનમ બિગાડજી ॥ સા. ॥ ૬૭ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ સા. ॥ [illegible]

ઇમ સાંભલ ઉત્તમ નર નારી,
છોડો કુગુરુ નો સંગરે।
સતગુરુ સેવો શુધ આચારી
દિન દિન ચઢતે રંગરે ॥ સા. ॥ ૬૯ ॥

આ સજ્ઝાય કરી કુગુરુ ઓલખાવવા,
શહેર પીપાડ મઝારરે।
સંવત આઠારે ને વરસ ચોંતીસ
આસોજ શુદી સાતમ બુધવારરે ॥ સા. ॥૭૦॥

॥ દોહા ॥

કેઈ ભેખધારી ભુલા થકા, કર ઉંધા કુડી તાણ।
અવ્રત બતાવે સાધુ રે, તે સૂતર અરથ અજાણ ॥૧॥
ત્યાં સાધપણો નહીં ઓલખ્યો, ભુલા ભ્રમ ગિંવાર।
સર્વસાવદ્ય ત્યાગ્યો મુખમૂં કહે, વલે પાપરો કહે આગાર ॥૨
આહાર પાણી કપડાદિક ઉપરે, ઉવે સદા રહ્યા મુરઝાય।
એહવા ભેખધાર્યાંરે અવ્રતખરી, પિણ સાધાંરે અવ્રત નાહીં કાય
ચ્યાર ગુણઠાણા અવ્રત કહી, ત્યાં ન દીસે વ્રત લિગાર ॥
દેશ વ્રત ગુણઠાણો પાંચમો, આગે સરવ વ્રતી અણગાર ॥
જો સાધાં રે અવ્રત હુવે, તો સર્વ વ્રતી કુણ હોય।
ત્યાંરા ભાવ ભેદ પ્રકટ કરૂં, તે સાંભલજ્યો સહુ કોય ॥૫॥

॥ ઢાલ પાંચવીં ॥

(આ અનુકમ્પા જિન આજ્ઞા મેં—એ દેશી)

ચોવીસમાં શ્રી વીર જિનેશ્વર,
નિરદોષ આહાર આણીને ખાયો।

ફિણ હી ગૃહસ્થ લીલોતરી ને ત્યાગી,
જીવે જયાં લગ આણુ વૈરાગો।
સાધપણો લેઈ ઇવ્રત સરધે,
તો વિવેક વિકલ ખાયવા કાંઈ લાગો ॥ ઇ. ॥૮॥
અધર્મ જાણે લીલોતરી ખાધાં,
તો પચખાણ ભાગો કિણ લેખે।
ઘર મેં થકાં જાવજીવ ત્યાગી થી,
ઇણ સાહમું મૂરખ ક્યું નહીં દેખૈ ॥ ઇ. ॥ ૯॥
કિણ હી ગૃહસ્થ જે જે વસ્તુ ત્યાગી થી,
તો અધર્મ રે મૂલ ઇવ્રત જાણો।
સાધપણો લેઈ સેવવા લાગો,
તે ક્યું ન પાલૈ લિયા પચખાણો ॥ ઇ. ॥ ૧૦ ॥
ઇવ્રત સરધે ને સૂંસ ન પાલૈ,
તિણ ભાગલ રૈ છૈ ભારી કર્મો
મારગ છોડને ઉજર પરિયા,
સાધ આહાર કિયાં મેં સરધૈ અધર્મો ॥ ઇ. ॥૧૧॥
કરે વૈયાવચ્ચ ચેલા ગુરુ રી,
કર્મ તણી ક્રોડ તેહ ખપાવે।
તીર્થંકર ગોત્ર બંધે ઉત્કૃષ્ટો,
પિણ ગુરુ ને મૂરખ પાપ બતાવૈ ॥ ઇ. ॥૧૨॥
દશ વીસ ચેલા પડીકમણા કરને,
ગુરુ રી વૈયાવચ્ચ કરવા ને આવે।
તો ગુરુ ને પાપ લગાય અજ્ઞાની,
દુરગત માંય કાંય પહોંચાવૈ ॥ ઇ. ॥ ૧૩ ॥
ગુરુ ને પાપ લાગૈ વૈયાવચ્ચ કરાયાં,
સૂત્રમાંહિ કહૈ હી ન ચાલ્યો.